

Redogörelse

1975/76: 24

Nordiska rådets svenska delegations berättelse om rådets tjugofjärde session

Nordiska rådet höll sin tjugofjärde session den 28 februari—4 mars 1976 i Köpenhamn. 17 rekommendationer till Nordiska ministerrådet antogs rörande samarbetet på de juridiska, kulturella, socialpolitiska, trafikala och ekonomiska områdena. Vidare godkändes yttranden över Nordiska ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet. Nordiska rådet antog därutöver ett beslut om ändring av rådets arbetsordning innebärande att namnet på socialpolitiska utskottet ändrades till social- och miljöutskottet. Vidare antogs ett beslut om simultantolkning i Nordiska rådet.

Nordiska rådets svenska delegation får överlämna bifogade berättelse för rådets tjugofjärde session jämte bilaga innehållande texten till de antagna rekommendationerna och yttrandena.

Stockholm den 21 april 1976

För Nordiska rådets svenska delegation

JOHANNES ANTONSSON

/Christer Jacobson

Berättelse

från Nordiska rådets svenska delegation rörande rådets tjugofjärde session i Köpenhamn den 28 februari—4 mars 1976

I Organisation m. m.

Den svenska delegationen bestod vid sessionen av följande *regerings-representanter*: statsministern Palme, statsråden Andersson, Johansson, Lundkvist, Geijer, Norling, Feldt, Gustafsson, Zachrisson, Hjelm-Wallén och Peterson

och följande *valda medlemmar*: herrar Antonsson, Krönmark, Adamsson, Nilsson i Tvärålund, Mellqvist, Mundebo, Palm, Carlsson i Vikmanshyttan, Hammarberg, Hernelius, Knut Johansson i Stockholm, Sundman, fru Skantz, herrar Wirtén, Jansson, fru Kristensson, herr Hermansson och herr Lindahl som ersättare för herr Arne Geijer i Stockholm.

Härjämte var följande *suppleanter* närvarande under sessionen: fruar Håvik, Lundblad, herrar Sellgren, Nordstrandh, Larfors och Håkansson i Rönneberga.

Herr Nordstrandh ersatte för del av den 28 februari och den 29 februari för hela denna dag fru Kristensson. För del av den 29 februari ersattes fru Skantz av fru Lundblad. Herr Hermansson ersattes för del av den 29 februari och hela dagen den 1 mars av fru Håvik. Den 2 mars inträdde fru Håvik för återstoden av sessionen som ersättare för herr Hammarberg. För del av mötet den 2 mars ersattes herr Mundebo av herr Sellgren, fru Kristensson av herr Nordstrandh, herr Carlsson i Vikmanshyttan av herr Håkansson i Rönneberga och herr Mellqvist av fru Lundblad. Herr Jansson ersattes den 3 mars och för återstoden av sessionen av fru Lundblad och herr Nilsson i Tvärålund ersattes för del av denna dag och återstoden av sessionen av herr Håkansson i Rönneberga. För del av den 3 mars ersattes herr Antonsson av herr Larfors. Samma dag ersatte herr Sellgren herr Wirtén under första delen och herr Mundebo under senare delen av dagen. Den 4 mars ersattes herr Knut Johansson i Stockholm av herr Larfors.

Delegationen biträdades av sin sekreterare, kanslichef Christer Jacobson, sakkunniga och övrig personal.

Till rådets president valdes vid sessionen folketingsmand Knud Enn-gaard, Danmark, samt till vice presidenter riksdagsman V. J. Sukselainen, Finland, altingspresident Ragnhildur Helgadóttir, Island, stortings-

representant Trygve Bratteli, Norge, och riksdagsman Johannes Antons-son, Sverige.

Vid sessionen fördelades rådets medlemmar på fem utskott: juridiska utskottet med 13 medlemmar, kulturutskottet med 17 medlemmar, socialpolitiska utskottet med 13 medlemmar, trafikutskottet med 13 medlemmar och ekonomiska utskottet med 22 medlemmar.

De svenska medlemmarna fördelades på följande sätt:

Juridiska utskottet: herrar Adamsson, Hermansson och Hernelius.

Kulturutskottet: herrar Hammarberg, Jansson, Mundebo (vice förman) och Sundman.

Socialpolitiska utskottet: herrar Knut Johansson i Stockholm, Nilsson i Tvärålund och fru Skantz.

Trafikutskottet: herr Carlsson i Vikmanshyttan, fru Kristensson och herr Mellqvist.

Ekonomiska utskottet: herrar Antonsson, Arne Geijer i Stockholm, Krönmark, Palm (förman) och Wirtén.

En informationskommitté med uppgift att bistå presidiet med handläggningen av Nordiska rådets informationsfrågor inklusive utgivningen av tidskriften Nordisk Kontakt tillsattes. I kommittén, som består av tio medlemmar, omvaldes herrar Palm och Sundman.

Val företogs vidare till Nordiska rådets budgetkommitté. Kommittén består av tio medlemmar, två från varje land. Till svenska medlemmar i kommittén utsågs herrar Hernelius och Palm.

Val företogs av medlemmar och suppleanter i styrelsen för Nordiska kulturfonden för åren 1977—78. I fondens styrelse, som består av tio medlemmar och tio suppleanter, omvaldes herr Mundebo med herr Wiklund som ny suppleant.

Vidare tillsattes ett särskilt utskott med uppgift att granska Nordiska kulturfondens förvaltning. I utskottet, som består av fem medlemmar och fem suppleanter, omvaldes herr Jansson med herr Antonsson som suppleant.

Regeringsrepresentanterna erhöll inbjudan att delta i utskottssammanträdena under sessionen. Av de svenska regeringsrepresentanterna deltog i kulturutskottet statsrådet Lena Hjelm-Wallén och statsrådet Bertil Zachrisson, i trafikutskottet statsrådet Bengt Norling och i ekonomiska utskottet statsrådet Rune Johansson.

II Behandlade saker

Saklistan för tjugofjärde sessionen (enligt terminologien i rådets arbetsordning benämnes ärendena saker) upptog 29 medlemsförslag (A-saker), 5 berättelser från nordiska samarbetsorgan (C-saker) och 55

meddelanden från regeringarna rörande de av rådets rekommendationer som icke avskrivits som slutbehandlade (D-saker).

I rådet var dessutom anhängiga 21 A-saker, vilkas behandling i utskotten fortsätter.

Beträffande 28 av A-sakerna, 4 av C-sakerna och 45 av D-sakerna förelåg av respektive utskott utarbetade och justerade betänkanden. Dessa saker kunde omedelbart behandlas i rådets plenum. I de av utskotten före sessionen ej färdigbehandlade men på saklistan uppförda sakerna avgav utskotten betänkanden under sessionen.

Enligt 22 § arbetsordningen för rådet hade presidiet utarbetat en rapport rörande sin verksamhet under tiden efter rådets närmast föregående session.

Tillsammans med Nordiska ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet utgjorde ovan nämnda rapport underlag för en allmän debatt i rådet vid sessionens början, den s. k. generaldebatten. Beträffande denna hänvisas till avdelning III nedan. Efter debattens slut lades rapporten till handlingarna. Beträffande ministerrådets berättelse se nedan.

Vid sessionen framställdes och besvarades i plenum sammanlagt 11 frågor (E-saker), varav 8 ställts i anslutning till D-saker. Behandlingen av meddelandena fortsätter i respektive utskott.

17 rekommendationer och 6 yttranden till Nordiska ministerrådet antogs. Texten till dessa har fogats till berättelsen som bilaga. Då i det följande annat icke anges, har den rekommendation/respektive yttrande, varom är fråga, samtliga i omröstningen deltagande svenska medlemmar röstat för rekommendationen eller yttrandet.

Rekommendationerna har överlämnats till Nordiska ministerrådet den 22 april 1976.

I det följande lämnas en redogörelse för de behandlade sakerna. Det fullständiga materialet finns tryckt i rådsförhandlingarna innefattande bl. a. stenografiska referat av överläggningarna.

A. Saker förberedda av juridiska utskottet

1. Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

Till juridiska utskottet hade hänvisats *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* (C 1) kapitel I: Det nordiska samarbetet — ministerrådets verksamhet (i berörda delar), kapitel II: Samarbete på lagstiftningsområdet, kapitel XVI: Samarbete i övriga frågor (i berörda delar) och kapitel XVII: Organisatoriska förhållanden.

Utskottet uppehöll sig i sitt betänkande över berättelsen företrädesvis vid det för det nordiska lagstiftningssamarbetet centrala "programmet för det nordiska lagstiftningssamarbetet på längre sikt". Programmet är en uppföljning av den plan som presenterades i ministerrådets berättelse

till rådets tjugotredje session 1975. Utskottet framhöll att lagstiftningsprogrammet är ett uttryck för det samarbete mellan juridiska utskottet och de nordiska justitieministrarna, vilket under senare år givit anledning till flera gemensamma möten där lagstiftningsprogrammet varit den centrala dagordningspunkten. Utskottet noterade med tillfredsställelse att sådana ämnen som "det papirløse ækteskab", upphovsrätt och alternativ till frihetsstraff nu uppförts som punkter i lagstiftningsprogrammet. Utskottet underströk emellertid att lagstiftningsprogrammet inte skulle uppfattas som ett uttryck för att utskottet och ministerrådet var enigt på alla punkter i fråga om initiativ, prioritering och konkreta åtgärder.

Utskottet kommenterade i sitt betänkande de olika punkterna i programmet och ägnade som tidigare år särskild uppmärksamhet åt den nordiska äktenskapslagstiftningen. Ministerrådet borde enligt utskottets mening medverka till en sådan koordinering av de nordiska äktenskapskommittéernas arbete med att söka nå fram till likartade lösningar beträffande äktenskapets ekonomiska rättsverkningar, att resultatet av arbetet kunde framläggas så snabbt, att risk inte fanns för att lagstifning genomfördes i ett land, innan betänkanden förelåg från äktenskapskommittéerna i andra nordiska länder.

Utskottet uppehöll sig även vid integritetsfrågorna och framhöll därvid betydelsen av skyndsamma insatser för att få till stånd så stor rättslikhet som möjligt såvitt gäller skydd mot integritetskränkningar i anslutning till automatisk databehandling av personupplysningar. Utskottet pekade på fördelarna av att få till stånd en nordisk konvention på området. Utskottet noterade såvitt gällde frågan om upphovsrätten att ministerrådet antagit nya riktlinjer för det upphovsrättsliga reformarbetet, som nu skulle försiggå i nationella kommittéer. Utskottet framhöll de upphovsrättsliga frågornas betydelse med hänsyn till det nordiska TV-samarbetet och att en snabb lösning av dessa frågor var påkallad. Beträffande frågan om ekonomisk kriminalitet ansåg utskottet att skäl fanns att överväga ett närmare nordiskt samarbete beträffande möjligheten att vidareföra den utveckling i sanktionssystemet som ägt rum under senare år rörande de traditionella förmögenhetsbrotten. Utskottet underströk också att frågan om alternativ till frihetsstraff borde bli föremål för nordisk utredning. Utskottet berörde i sitt betänkande även frågor om lagstiftningen rörande trafikförsäkring, ersättning för personskador vållade av interner och rättsliga problem i anknytning till borrhälsplatser.

På förslag av utskottet godkände rådet följande yttrande (nr 4):

1. Nordiska ministerrådet anmodas att tillse att de nordiska äktenskapskommittéerna utnyttjar möjligheterna att nå fram till gemensamma lösningar på problemen om äktenskapets ekonomiska rättsverkningar.

2. Nordiska ministerrådet anmodas att ta initiativ till att arbetet med att lösa de rättsliga och ekonomiska problemen i anslutning till "det papirløse ækteskab" sker i nordisk samverkan i syfte att nå fram till likartade lösningar på problemen i de nordiska länderna.

3. Nordiska ministerrådet anmodas att informera Nordiska rådet om de mandat som kommer att ges de nationella utredningar som skall föra det nordiska reformsamarbetet på upphovsrättslagstiftningens område vidare, samt att i mandaten ge lösningen av de upphovsrättsliga problemen i anknytning till kabel-TV, centralantennor och TV-utsändningar för sjöfolk prioritet.

4. Nordiska ministerrådet anmodas att genomföra gemensamt nordiskt utredningsarbete om alternativ till frihetsstraff.

5. Nordiska ministerrådet anmodas att senast till Nordiska rådets tjugofemte sessionen 1977 delge rådet resultatet av ministerrådets överväganden om möjligheterna att genomföra den i Nordiska rådets rekommendation nr 6/1966 föreslagna rättssociologiska undersökningen om försäkrings inverkan på skadeståndslagstiftningen.

Yttrandet antogs med 62 röster. 5 medlemmar avstod från att rösta, däribland herr Carlsson i Vikmanshyttan.

I anslutning till ministerrådets berättelse behandlade utskottet även rekommendation nr 1/1974 om ett *nordiskt lagstiftningsprogram*. Utskottet noterade att en fast procedur nu skapats för utveckling och genomförande av ett nordiskt lagstiftningsprogram. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

Likaså beslöt rådet på förslag av utskottet att anse rekommendationen nr 7/1974 om *ändringar och tillägg till Helsingforsavtalet* för sin del slutbehandlad. Härvid hänvisades till att ändringar gjorts i Helsingforsavtalet rörande miljöskyddssamarbetet, offentligheten m. m. och att dessa trätt i kraft den 5 september 1975.

2. Aktiebolagslagstiftning

I ett medlemsförslag om *nordisk aktiebolagslagstiftning*, väckt av bl. a. herr Hernelius, hemställdes att rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet dels att söka genomföra enhetlig nordisk aktiebolagslagstiftning i enlighet med framlagda förslag, dels att undersöka möjligheterna att harmonisera lagreglerna beträffande andra former av bolag och i fråga om bokföring. I medlemsförslaget, som väckts redan i september 1971, framhölls att en reform av aktiebolagslagstiftningen hade förberetts parallellt i de nordiska länderna och att betänkanden avlämnats i Danmark, Finland, Norge och Sverige under 1969 och 1970. De framlagda förslagen överensstämde i huvudsak med varandra.

Juridiska utskottet konstaterade, att i Danmark och Sverige hade nya aktiebolagslagar antagits. I Finland och Norge hade lagförslag eller väntades lagförslag framläggas. Utskottet hade uppskjutit den slutliga

behandlingen av frågan dels med hänsyn till resultatet av förhandlingarna om anslutning till EG, dels i avvaktan på gemensamma nordiska departementala förhandlingar. Utskottet hade nu som underlag för sin bedömning av de framlagda lagarna och lagförslagen haft en översikt över olikheter i de nordiska ländernas aktiebolagslagstiftningar, vilken utarbetats inom Nordiska ministerrådets sekretariat. Av denna översikt noterade utskottet att den danska och svenska aktiebolagslagen och de föreliggande förslaget i Norge och det finska departementsutkastet i stor utsträckning var överensstämmande med de utkast som lades fram i aktiebolagsbetänkandena. Utskottet fann mot bakgrund härav att huvudsyftet med det gemensamma nordiska utredningsarbetet och önskemålet om genomförandet av en gemensam nordisk aktiebolagslagstiftning i icke obetydlig grad hade uppfyllts. Utskottet ansåg det inte vara möjligt att nå längre i fråga om likartade regler med hänsyn till bl. a. den marknadspolitiska, ekonomiska och arbetsmarknadspolitiska utvecklingen sedan 1971.

Fru Kristensson hade avgivit särskilt yttrande där det framhölls att förslagsställarens önskemål om en enhetlig nordisk aktiebolagslagstiftning inte helt tillgodosetts. Härvid pekades bl. a. på olikheten i de regler som gäller aktier och redovisning.

På förslag av utskottet beslöt rådet att inte företaga sig något med anledning av medlemsförslaget.

3. Medborgarskap och rösträtt

Bl. a. herrar Adamsson, Hermansson och Werner i Tyresö hade i ett medlemsförslag hemställt att rådet måtte rekommendera ministerrådet att utreda möjligheterna att införa tvåårig hemvistid för nordbor för erhållande av *medborgarskap genom naturalisation* i annat nordiskt land

Juridiska utskottet var av den principiella uppfattningen att naturalisationstiden för nordbor borde vara densamma i alla nordiska länder, och att den rimligen borde nedsättas till två år. Mot bakgrund av att utgångspunkterna kan vara olika i de olika länderna menade utskottet, att en närmare undersökning av hela problematiken kunde vara nödvändig. Genom en sådan undersökning kunde ges bättre underlag för rådets möjligheter att senare föreslå en förkortad naturalisationstid på två år.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 16) till ministerrådet att utreda möjligheterna att införa krav på två års uppehåll för nordbor som förutsättning för att genom *naturalisation* erhålla medborgarskap i annat nordiskt land samt att i anslutning härtil utreda vilka konsekvenser en sådan naturalisationstid kan väntas få för nordbors förvärv av medborgarskap och vid återförvärv av medborgarskap.

Med anledning av meddelande om rekommendation nr 30/1973 om

nordisk kommunal rösträtt och valbarhet konstaterade utskottet att ministerrådet den 14 oktober 1975 träffat principbeslut om att genomföra likartad lagstiftning om nordisk kommunal rösträtt och valbarhet till ländernas nästa kommunalval.

4. Nordiska rådet — simultantolkning, samisk representation samt ändring av utskottsnamn och utskottsindelning

Stor uppmärksamhet har under året ägnats ett medlemsförslag om *simultantolkning i Nordiska rådet*. Förslaget kom också att leda till debatt i plenarförsamlingen. I medlemsförslaget, som väckts av flertalet medlemmar i den finländska delegationen och av en isländsk medlem, hemställdes att rådet måtte besluta att använda simultantolkning vid rådsessionernas plenarmöten och i utskottsarbetet.

Juridiska utskottet framhöll i sitt betänkande att sådana anordningar som effektiva högtalaranläggningar och ökad användning av personliga tolkar kunde bidra till att minska föreliggande språksvårigheter. Utskottet ville emellertid inte förneka att dessa åtgärder kunde vara otillräckliga. Mot bakgrund härav gav utskottet sin principiella anslutning till simultantolkning under rådets plenarmöten. Utskottet ville emellertid inte förorda simultantolkning, om det inte var möjligt att genomföra en sådan rent praktiskt på en kvalitativ nivå som rådets medlemmar kunde vara betjänta av.

Utskottet föreslog därför rådet att uppdraga åt rådets presidium att inom ramarna för existerande möjligheter genomföra simultantolkning i Nordiska rådets arbete från och med 1977, om detta kunde ske på ett kvalitativt försvarligt sätt. Mot utskottets beslut anfördes reservation av en dansk medlem, som föreslog att presidiet inom ramarna för existerande möjligheter skulle vidtaga åtgärder för att avhjälpa språksvårigheterna i Nordiska rådet, däribland genom att använda effektiva högtalaranläggningar och ökat användande av personliga tolkar. Presidiet borde vidare enligt reservanten före rådets tjugofemte session grundligt undersöka de praktiska möjligheterna för att införa en kvalitativt försvarlig simultantolkning i rådets arbete.

Rådet biföll utskottets förslag med 46 röster mot en. 11 medlemmar avstod från att rösta.

Ett medlemsförslag hade väckts av bl. a. herr Sundman om *representation i Nordiska rådet för den samiska befolkningen*. I förslaget hemställdes, att rådet anmodar de nordiska ländernas regeringar att utreda frågan om på vilket sätt talesmän för den samiska befolkningen kan ges representation i Nordiska rådet.

Juridiska utskottet återopade i sitt betänkande ett uttalande av den nordiska organisationskommittén 1968 i samband med ett medlemsförslag om observatörstatus i Nordiska rådet för den samiska befolkningen. Häri framhölls att rådet är ett samarbetsorgan mellan suveräna

staters folkförsamlingar och regeringar och att denna princip borde fasthållas, då det skulle kunna försvaga rådets ställning och minska dess inflytande, om olika folkgrupper utan någon författningsmässig särställning kunde uppnå egen representation i rådet. Utskottet hade också undersökt vilka möjligheter som fanns för den samiska befolkningen att få yttra sig i rådet och hur dessa möjligheter i realiteten utnyttjades. Utskottet hade därvid diskuterat resultaten av rådets rekommendation nr 17/1970 om att utvidga de existerande möjligheterna för samerna att yttra sig i sådana sakfrågor som har särskilt intresse för dem. Arbetet med denna rekommendation hade enligt utskottet bidragit till en väsentlig förbättring av samernas möjligheter att delta i arbete på nordiskt plan. Detta arbete borde fortsättningsvis drivas intensivt. Utskottet pekade också på de möjligheter som ligger i rekommendation nr 24/1974 om samernas kärnområden och det forskningsprojekt som här förutsetts genomföras för att belysa den samiska befolkningens situation.

Utskottet ansåg inte att sådana omständigheter tillkommit, som utgjorde skäl för att revidera den ståndpunkt som utskottet haft som utgångspunkt för sina överväganden, nämligen den nordiska organisationskommitténs synpunkter. Utskottet föreslog därför rådet att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget. Mot utskottets förslag reserverade sig bl. a. herr Hermansson som ansåg att rådet borde rekommendera regeringarna att i samråd med Nordiska rådets organ överväga de former under vilka samerna kunde uppnå observatörsstatus i Nordiska rådet.

Rådet beslöt i enlighet med utskottets förslag att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget. För utskottets förslag röstade 46 medlemmar (däribland herrar Adamsson, Hernelius, fru Håvik, herrar Knut Johansson i Stockholm, Krönmark, Larfors, Lindahl, fru Lundblad, herrar Mellqvist, Palm, Sellgren, fru Skantz och herr Wirtén). För reservationen röstade herr Hermansson, 5 medlemmar avstod från att rösta (däribland herrar Carlsson i Vikmanshyttan och herr Håkansson i Rönneberga).

Juridiska utskottet hade också haft till behandling ett medlemsförslag om *ändring av socialpolitiska utskottets namn* till social- och miljöutskottet och ett medlemsförslag om *en översyn av rådets utskotts antal och kompetensområden*, det senare väckt av bl. a. herr Knut Johansson i Stockholm och fru Skantz. I det förstnämnda hemställdes att rådet beslutar om sådana ändringar i rådets arbetsordning att socialpolitiska utskottets namn ändras till social- och miljöutskottet. I det senare förslaget hemställdes, att rådet begär att rådets presidium uppdrar åt en parlamentariskt sammansatt utredningsgrupp att göra en allmän översyn av utskottens kompetensområden samt att framlägga förslag till de ändringar översynen kan ge anledning till.

Utskottet behandlade de båda medlemsförslagen gemensamt. Med

hänvisning till den betydelse miljöfrågorna fått i det nordiska samarbetet och den omfattning de har i det socialpolitiska utskottets arbete ansåg utskottet att en namnändring som förtydligade utskottets arbetsområden naturlig. Såvitt gällde utskottens antal och kompetensområden åberopade utskottet en undersökning som gjorts 1972 angående dessa frågor. Syftet med undersökningen var att frågor inom samma ämnesområde skulle behandlas i ett sammanhang och inte splittras på flera utskott. Rapporten ledde till viss omfördelning av ärenden inom rådet. Utskottet noterade att den arbetsfördelning som sedan varit gällande inte gett anledning till problem. Utskottet ansåg därför åtgärder i anledning av medlemsförslaget ej påkallade. Utskottet framhöll emellertid att presidiet borde följa utvecklingen i rådsarbetet och vara uppmärksam på problem av denna typ. Rådet beslöt i enlighet med utskottets förslag.

5. *Det nordiska utredningsväsendet*

Herr Antonsson jämte övriga presidiemedlemmar hade i ett medlemsförslag om *utökat nordiskt samarbete i det offentliga utredningsväsendet* hemställt, att rådet rekommenderade regeringarna att vidta åtgärder för att öka nordisk samverkan i det offentliga utredningsväsendet genom att i vidgad utsträckning dels använda sig av samnordiska utredningar dels tillse att i nationellt utredningsarbete nordiska aspekter beaktas bl. a. genom observatörer och löpande rapportering.

Juridiska utskottet ansåg liksom förslagställarna att där det överhuvudtaget är möjligt bör saker av gemensamt nordiskt intresse utredas av gemensamma nordiska kommittéer. Utskottet var uppmärksam på att denna samsarbetsform kunde innebära svårigheter, men underströk att möjligheten att företa gemensamma nordiska undersökningar borde undersökas i varje enskilt tillfälle. Utskottet framhöll också att även det nationella utredningsväsendet borde utformas så att hänsyn till nordisk rättslighet tillgodosågs i största möjliga utsträckning.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 17) till Nordiska ministerrådet att genomföra regler som tryggar ett ökat nordiskt samarbete inom det offentliga utredningsväsendet, innefattande bl. a. riktlinjer för att i varje enskilt fall undersöka möjligheterna att genomföra samnordiska utredningar samt riktlinjer för nationella utredningar att såväl under den förberedande som den undersökande och avslutande utredningsfasen tillämpa procedurer som i största möjliga utsträckning innebär att nordiska aspekter beaktas.

6. *Utlänningslagstiftningen*

Vid sessionen hade herr Hermansson ställt en fråga till Nordiska ministerrådet angående hur långt nordiska utlänningsutskottet kommit i sina överväganden angående *tillämpningen av artikel 10 i den nordiska*

passkontrollöverenskommenheten i fråga om personer som åberopar politiskt flyktingskap och vilka resultat som kunde förväntas av dessa överväganden. Av svaret som lämnades av statsrådet Feldt på ministerrådets vägnar framgick att man från svensk sida inte kunnat gå med på någon inskränkning i återsändningsrätten såvitt gällde politiska flyktingar. Det hade emellertid vid behandlingen i Nordiska utlänningsutskottet framhållits att en viss uppmjukning skett i praxis. Från övriga nordiska länder hade betonats att artikel 10 borde tillämpas med smidighet. Finland, Island, Norge hade emellertid anslutit sig till den svenska principiella ståndpunkten, att artikel 10 var tillämplig på asylsökande och att någon begränsning av tillämpningsområdet med hänsyn till principen om första asylland inte borde ske. Av svaret framgick också att Nordiska utlänningsutskottet hade ansett den nu berörda principfrågan slutbehandlad för dess del i och med sammanträdet i Reykjavik i september 1975.

7. *Nordisk samverkan mot politiska våldsdåd*

I anslutning till meddelanden om rekommendation nr 31/1973 om *samverkan mot politiska våldsdåd med internationell bakgrund inom nordiskt område* hade fru Kristensson ställt fråga till Nordiska ministerrådet om vilka direktiv och vilket tidsprogram ministerrådet fastställt eller planerat att fastställa för det fortsatta arbetet med rekommendationen. Av svaret framgick bl. a. att en preliminär undersökning av problemen företagits av en nordisk ämbetsmannagrupp som utarbetat ett utkast till rapport som underlag för ministerrådets bedömning. Ministerrådet skulle därefter överväga om resultaten skall bli föremål för behandling i ett parlamentariskt forum såsom föreslagits i rekommendationen. Fru Kristensson fann handläggningen av den mycket angelägna frågan långsam och otillfredsställande.

8. *Övrigt*

Av meddelande om rekommendation nr 32/1971 om *kriminologiskt samarbete* konstaterade utskottet att en samordning av den nordiska kriminologiska forskningen skett inom nordiska samarbetsrådet för kriminologi på det sätt som förutsattes i rekommendationen. De nordiska ländernas forskningsresurser hade således i vissa delar använts för särskilt klart avgränsade samnordiska forskningsprojekt. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

B. Saker förberedda av kulturutskottet*1. Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet*

Till kulturutskottet hade hänvisats *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* (C 1) kapitel I: Det nordiska samarbetet — ministerrådets verksamhet (i berörda delar) och kapitel III: Kulturellt samarbete.

I sitt betänkande över ministerrådets berättelse framförde utskottet bl. a. synpunkter på den budgetprocedur som tillämpas för kultursamarbetet och för det övriga nordiska samarbetet. Utskottet motsatte sig bestämt en integrering av kulturbudgeten med ministerrådets allmänna budget. Däremot ansåg man att dessa två budgeter i tekniskt avseende borde göras mera jämförbara. Utskottet underströk den traktatfästa behandlingsordning som gäller för kulturbudgeten.

Utskottet anförde i sitt betänkande att man tidigare uttryckt önskemål om utförligare upplysningar om utredningsarbetet inom kultursektorn. Mot denna bakgrund uttalade utskottet sin besvikelse över att en översikt av utredningsarbetet inom kultursektorn saknades i berättelsen. Utskottet uttryckte förhoppning att en sådan översikt skulle finnas med i följande berättelser. Utskottet konstaterade vidare beträffande de försöksordningar som initierats inom olika områden av kultursamarbetet att dessa borde förberedas bättre genom upprättande av konkreta planer för samarbetets utformning och att en utvärdering av dem borde sättas in innan försöksordningarna var avslutade.

Såvitt gällde undervisningen framhöll utskottet särskilt att samarbetet på yrkesutbildningens område borde effektiviseras och utbyggas och att arbetet med frågan om den nordiska examensgiltighetens lösning borde intensifieras. Utskottet noterade beträffande verksamheten på undervisningsområdet att samarbetet numera fått en inriktning mot vuxenundervisning och annan vidaregående undervisning, vilket var helt i överensstämmelse med utskottets önskemål.

På forskningsområdet framhöll utskottet att samarbetet inom arktisk medicinsk forskning borde få ökat stöd.

Bland de allmänkulturella frågor underströk utskottet särskilt det nordiska idrottssamarbetet, som borde få stöd i enlighet med rådsrekommendationen om ökat idrottsutbyte (rek. 16/1975). Utskottet konstaterade också med tillfredsställelse besluten om att uppföra nordiska kulturcentra i Tórnsöndersborg och i Finland.

På förslag av kulturutskottet godkände rådet följande yttrande (nr 2):

Nordiska rådet anser

1. att den av ministerrådet aviserade koordineringen av behandlingen av de nordiska samarbetsbudgeterna måste vara i överensstämmelse

med den i kulturavtalet traktatfästa behandlingsordningen för kulturbudgeten,

2. att försöksordningar bör förberedas bättre genom konkreta planer för samarbetets utformning,

3. att evalueringen av försöksordningar bör sättas in före utgången av dessa,

4. att i berättelser från institutioner och samsarbetsorgan, vilkas verksamhet finansieras över den nordiska kulturbudgeten, kortfattad redovisning av medelsanvändningen bör ges,

5. att samarbetet på yrkesutbildningens område bör effektiviseras och utbyggas,

6. att arbetet med frågan om den nordiska examensgiltighetens lösning bör intensifieras,

7. att det nordiska samarbetet inom arktisk medicin bör få ökat stöd, och

8. att nordiskt idrottssamarbete bör få stöd i enlighet med den av rådet antagna rekommendationen om ökat idrottsutbyte (rek. nr 16/1975).

2. Utbildningssamarbete

Med anledning av att Nordiska ministerrådet medverkat till ett *konsumentundervisningsprojekt*, benämnt "En studie i konsumentfostran" hade fråga ställts till Nordiska ministerrådet av herr Mundebo om vilka resultat utvärderingen av nämnda konsumentupplysningsprojekt hade givit och om man avsåg att detta konsumentpolitiska läromedelspaket skulle ligga till grund för undervisningen i grundskolorna i Norden.

Av svaret på frågan framgick att synpunkter på projektet inhämtats från såväl lärare som elever och även andra grupper som skolmyndigheter, konsumentorganisationer och näringslivsorganisationer. På grundval av de synpunkter som framkommit hade läromedelsprototyperna genomgått en ganska omfattande revidering, vilken inom en snar framtid skulle komma att översändas till ministerrådets sekretariat. Vidare anfördes att det ankommer på de nationella myndigheterna att besluta huruvida det utarbetade läromedelsmaterialet skulle ingå i undervisningen i skolorna.

Av meddelande om rekommendation nr 1/1966 angående *nordisk tentamensgiltighet* framgick att Nordiska ministerrådet i juni 1975 fattat beslut om nordisk tentamensgiltighet, varmed avses rätten att sammanföra godkända tentamensprov och andra motsvarande prestationer från minst två nordiska länder till en sammanfattande examen eller del av examen (eller motsvarande) i ett av de länder där prestationerna fullgjorts. Syftet med beslutet var att skapa grundläggande författningssenliga förutsättningar för nordisk giltighet av godkända tentamensprov och andra motsvarande prestationer inom i första hand de humanis-

tiska, matematisk-naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga områdena vid universitet och andra läroanstalter för högre utbildning.

Utskottet ansåg att rekommendationens syfte hade uppnåtts. På förslag av utskottet beslöt rådet för sin del anse rekommendationen slutbehandlad.

Vid behandlingen av meddelande om rekommendation nr 14/1969 angående *effektiviserad trafikfostran* konstaterade utskottet att syftet med rekommendationen hade förverkligats i tillfredsställande grad genom det samarbete som sedan många år föregick på trafikundervisningens område. På utskottets förslag beslöt rådet anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

Av meddelande från ministerrådet om rekommendation nr 27/1970 angående *samarbete på förskolans område* framgick att det nordiska samarbetet på förskolans område numera bedrevs både energiskt och effektivt under medverkan av social- och undervisningsmyndigheterna liksom av styrningsgruppen för harmoniseringsarbetet. Mot denna bakgrund fann utskottet att rekommendationens syfte hade uppnåtts. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

3. Forskningssamarbete

I ett medlemsförslag om *nordiskt program för framtidsstudier*, väckt av herrar Mundebo och Palm, hade hemställts att rådet ville rekommendera Nordiska ministerrådet att samordna den nordiska framtidsforskningen genom att dra upp riktlinjer för och få i gång ett nordiskt program på detta område.

I sitt betänkande över medlemsförslaget noterade utskottet att det redan bedrevs en rätt omfattande verksamhet på framtidsstudiernas område i de nordiska länderna och att det inte förelåg något behov av att upprätta ett särskilt nordiskt institut. Forskningen inom området borde dock samordnas genom riktlinjer och program.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 9) till Nordiska ministerrådet att utreda förutsättningarna för ett utökat nordiskt samarbete på framtidsstudiernas område.

Ett medlemsförslag hade väckts av bl. a. herrar Mundebo och Sundman om *samnordisk massmediaforskning*. I förslaget hemställdes att rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att dels tillsätta ett nordiskt samarbetsorgan med uppgift att samordna och effektivisera massmediaforskningen i Norden, dels på olika sätt stödja och stimulera nordiskt samarbete inom massmediaforskningen såväl inom Norden som inom ramen för internationellt samarbete på området.

Kulturutskottet noterade i sitt betänkande över medlemsförslaget att mot bakgrund av tidigare rekommendationer i rådet verksamheten vid Nordiska dokumentationscentralen för masskommunikationsforskning

(NORDICOM) hade stötts av ministerrådet under en försöksperiod på tre år. Kulturutskottet fann det klarlagt att det fanns behov av ett nordiskt samarbetsorgan, vars uppgift skulle vara att samordna och effektivisera massmediaforskningen i Norden. Något nytt samarbetsorgan borde inte etableras, utan NORDICOM var ett naturligt organ för dessa frågor.

Utskottet föreslog därför en rekommendation till Nordiska ministerrådet att 1. tillsätta ett nordiskt samarbetsorgan med uppgift att samordna och effektivisera massmediaforskningen i Norden samt 2. på olika sätt stödja och stimulera nordiskt samarbete inom massmediaforskningen såväl inom Norden som inom ramen för internationellt samarbete på området.

Rådet antog en rekommendation (rek. nr 10) i enlighet med utskottets förslag med 57 röster mot 1. 2 medlemmar avstod från att rösta, däribland herr Hernelius.

Med hänvisning till den nu antagna rekommendationen om åtgärder på massmediaforskningens område beslöt rådet på förslag av kulturutskottet anse rekommendationen nr 10/1970 angående *samnordisk massmediaforskning* för sin del slutbehandlad.

Vid behandlingen av meddelande om rekommendationerna nr 26/1972 angående *nordiskt institut för jämförande rättsvetenskap* och nr 15/1975 angående *utbyggt nordiskt samarbete beträffande nordisk komparativ samhällsforskning* konstaterade utskottet såvitt gällde rekommendation nr 26/1972 att ministerrådet funnit det tveksamt om det var ändamålsenligt att nu inrätta ett institut för jämförande vetenskap.

Av meddelandet om den senare rekommendationen framgick att denna behandlats av rådgivande kommittén för forskning (RKF). RKF hade konstaterat att det krävs en närmare precisering av de nordiska forskningsuppgifterna på detta område samt att organisationen och finansieringen borde utredas med hänsyn till forskningsrådets betydelse för samarbetet. Rådet beslöt på förslag av utskottet att lägga meddelandena till handlingarna i avvaktan på nya meddelanden i ärendena till nästa ordinarie session.

4. Allmänskulturellt samarbete

Två medlemsförslag hade väckts på det allmänskulturella området, vilka behandlades gemensamt av utskottet. Det ena av dessa åsyftade *gemensamt alfabet och lika bokstavsföljd* och hade väckts av bl. a. fru Lundblad, herrar Mundebo och Sundman. I förslaget hemställdes att rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet att vidtaga åtgärder för att åstadkomma en överenskommelse om 1. möjligast överensstämmande bokstavstyper för samtliga nordiska språk i de fall där olika bokstäver användes för att beteckna samma eller mycket närliggande

ljud, och 2. överensstämmande bokstavsföljd för samtliga nordiska språks alfabet.

I det andra medlemsförslaget om *en nordisk språknämnd*, väckt av bl. a. herrar Mundebo och Sundman, hemställdes att rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet att upprätta en nordisk språknämnd med i förslaget närmare omtalade uppgifter inom nordiskt språkvårdssamarbete.

I sitt betänkande över medlemsförslaget konstaterade kulturutskottet att skälet för att på nytt frågan om att upprätta ett samnordiskt organ för språksamarbete hade tagits upp var en växande känsla av oro för den utveckling i olika riktningar som de nordiska språken undergick. En snabb omvandling av ordförrådet skedde. Särskilt påtagliga var förändringarna när det gällde teknisk och vetenskaplig terminologi och i fråga om ord och benämningar som tillhörde samhällslivet (inklusive politiken). Ännu mera sällsynt var att samråd förekom på nordiskt plan. Utskottet framhöll vidare att en förutsättning för ett framgångsrikt språksamarbete var att det föreslagna nya organet fick tillräckligt stor auktoritet och tillräckligt stora resurser för att dess rekommendationer skulle få genomslagskraft. Enligt kulturutskottet fanns det ett starkt behov av konkreta samsarbetsåtgärder inom språkvården i Norden. Då kulturutskottet inte kunnat helt klargöra vilken form det nordiska språkvårdssamarbetet bör ha i framtiden, förordade utskottet en utredning om fördjupandet av samarbetet mellan språknämnderna i de enskilda länderna, inrättandet av en nordisk språknämnd eller ett nordiskt språksekretariat samt införande av gemensamt alfabet och bokstavsföljd.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 6) med hemställan till Nordiska ministerrådet att med hänsyn till det stora behovet av åtgärder inom det nordiska språkvårdssamarbetet skyndsamt låta utreda förslagen om en nordisk språknämnd samt gemensamt alfabet och lika bokstavsföljd.

Rekommendationen antogs med 62 röster. 3 medlemmar avstod från att rösta.

Ett medlemsförslag om *förbättrad distribution av AV-material över riksgränserna i Norden* hade väckts av bl. a. herrar Mundebo och Sundman. I medlemsförslaget hemställdes att rådet måtte rekommendera ministerrådet 1. att fastställa regler som gör det möjligt för auktoriserade organ att utan tullgranskning in- och utföra AV-material av undervisnings-, informations-, kulturell och vetenskaplig karaktär mellan de nordiska länderna, 2. att vidta åtgärder i syfte att etablera ett effektivt nordiskt samarbete beträffande distribution av AV-material av denna typ, varvid de språkliga minoriteternas och de små kulturområdenas möjligheter att erhålla förbättrad service beträffande AV-material särskilt bör beaktas.

Kulturutskottet underströk i sitt betänkande över medlemsförslaget

att syftet med rekommendationen var att förbättra utbudet av audiovisuella läromedel för samtliga befolkningsgrupper, men att det var särskilt betydelsefullt för de språkliga minoriteterna: finlandssvenskarna, sverigefinnarna och samerna samt för de små kulturområdena Island, Färöarna och Grönland. Kulturutskottet betonade även upphovsrättsfrågornas betydelse för utbyte av undervisningsprogram och underströk att en samnordisk lösning av dessa frågor snarast borde komma till stånd.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 7) med hemställan till Nordiska ministerrådet 1. att fastställa regler som gör det möjligt för auktoriserade organ att utan tullgranskning in- och utföra AV-material av undervisnings-, informations-, kulturell och vetenskaplig karaktär mellan de nordiska länderna, 2. att vidta åtgärder i syfte att etablera ett effektivt nordiskt samarbete beträffande distribution av AV-material av undervisnings-, informations-, kulturell och vetenskaplig karaktär varvid de språkliga minoriteternas möjligheter att erhålla förbättrad service beträffande AV-material särskilt bör beaktas.

Rekommendationen antogs med 60 röster. 1 medlem avstod från att rösta.

I ett medlemsförslag om *samnordiska insatser för att stödja barnkulturen*, väckt av bl. a. herrar Mundebo och Palm, hade hemställts att rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet att låta utreda vilka åtgärder, som bör vidtagas för att förbättra kvaliteten på och öka utbudet av den kultur, som erbjuds barn i hemmen, skolan och på fritiden.

Utskottet definierade i sitt betänkande barnkultur som den kultur som erbjuds barnen i hemmen, skolan och på fritiden. Kulturbegreppet hade givetvis en bred tolkning som inte uteslöt vare sig ett traditionellt eller mindre traditionellt kulturutbyte. Utskottet pekade på behovet av kulturutbud för barn från kulturovana hem, för glesbygdskbarn, handikappade och på senare tid i allt större omfattning invandrabarn. Kulturutskottet konstaterade att ämbetsmannakommittén för Nordiskt kulturellt samarbete redan tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att med utgångspunkt i en aktuell kartläggning av existerande förslag, initiativ och samarbetsmöjligheter framlägga konkreta planer för fortsatt samarbete kring barn och kultur. Utskottet ansåg att detta kartläggningsarbete skulle koncentreras så mycket som möjligt och utföras utan tidsutdräkt.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 5) till Nordiska ministerrådet med hemställan om att på grundval av pågående utredningsarbete framlägga konkreta planer för utveckling av arbetet på barnkulturens område.

Bl. a. herr Carlsson i Vikmanshyttan hade i ett medlemsförslag om *åtgärder för att stärka det samiska kulturlivet* hemställt att rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet att tillsätta en arbetsgrupp med

uppdrag att i samråd med Nordiskt samiskt institut skyndsamt utreda och föreslå lämpliga åtgärder för att bevara, stimulera och vidareutveckla det samiska kulturlivet, eventuellt genom att inrätta ett samiskt kulturcentrum.

Utskottet konstaterade i sitt betänkande att det förelåg behov av att utreda och föreslå lämpliga åtgärder för att bevara, stimulera och utveckla det samiska kulturlivet. Utskottet konstaterade att medlemsförslaget kan uppfattas som en fortsättning på tidigare förslag och rekommendationer gällande den samiska folkgruppen om bl. a. samnordisk samepolitik, inrättandet av Nordiskt samiskt institut, åtgärder för skydd av samernas miljö och skydd för samernas kärnområden.

På förslag av utskottet antogs en rekommendation (nr 15) till Nordiska ministerrådet att tillsätta en arbetsgrupp med uppdrag att i samråd med Nordiskt samiskt institut och samiska organisationer skyndsamt utreda och föreslå lämpliga åtgärder för att bevara, stimulera och utveckla det samiska kulturlivet.

Ett medlemsförslag hade väckts av bl. a. herr Hammarberg och fru Skantz om *samnordisk produktion och distribution av TV-program för sjöfolk* med hemställan att rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet att utreda förutsättningarna och formerna för en samnordisk produktion och distribution av TV-program för sjöfolk.

Utskottet framhöll att sjöfolkets möjligheter att få del av utbudet i massmedia var mindre än andra medborgargrupper och att strävandena att göra sjömännen likställda med andra nordiska medborgare såvitt gällde radio och TV syntes helt riktiga. Kulturutskottet underströk även i detta betänkande att det är brådskande att en samnordisk lösning av upphovsrättsfrågorna kommer till stånd, då det största problemet vid produktionen och distributionen av TV-program för sjöfolk torde vara de upphovsrättsliga frågorna.

Rådet antog på förslag av utskottet en rekommendation (nr 8) till Nordiska ministerrådet med hemställan att utreda förutsättningarna och formerna för en samnordisk distribution och produktion av TV-program för sjöfolk.

Bl. a. herr Häll hade i ett medlemsförslag om *en bok om den nordiska kvinnans historia* hemställt att rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet att bl. a. med utgångspunkt i utställningen "Kvinden i Norden" vidta åtgärder för att ge ut en historisk framställning om den nordiska kvinnans sociala, politiska och andra rättigheter och funktioner i samhället.

Kulturutskottet ansåg liksom flertalet remissinstanser att utgivningen av den nordiska kvinnans historia kunde få betydelse inte bara i de nordiska länderna utan även, om verket översattes till flera världsspråk, utanför de nordiska ländernas gränser. Utskottet var däremot inte övertygat om att utställningsmaterialet var tillräckligt som grund. Boken

skulle vara ett allsidigt historiskt verk av hög klass om den nordiska kvinnan med hänsyn tagen till hennes sociala tillhörighet från social, politisk och kulturell synpunkt.

Rådet antog på utskottets förslag en rekommendation (nr 11) till Nordiska ministerrådet att vidtaga åtgärder för att utge ett historiskt verk som allsidigt belyser den nordiska kvinnans sociala, politiska och kulturella ställning och funktioner i samhället.

Rekommendationen antogs med 57 röster mot 1. 2 medlemmar avstod från att rösta, däribland herr Hernelius.

I anslutning till meddelande om rekommendation nr 20/1971 angående *utbyggt TV-samarbete mellan Sverige och Finland* och rekommendation nr 15/1973 angående *ökat nordiskt TV-samarbete* hade fråga ställts av herr Sundman till Nordiska ministerrådet om några konkreta åtgärder kommer att vidtas i anledning av de av nordiska TV-kommittén avgivna rapporterna "TV över gränserna" i avvaktan på resultaten av utredningen om direktsändande TV-satelliter, och hur långt arbetet fortskridit för att nå en lösning av de för det nordiska TV-samarbetet betydelsefulla upphovsrättsliga frågorna.

Av svaret framkom att remissbehandlingen av utredningen "TV över gränserna" hade givit vid handen att tekniken med direktsändande satelliter utvecklats mycket snabbt, till och med snabbare än man ännu för något år sedan kunde förutse. Ministerrådet tillsatte därför i december 1975 en statssekreteraregrupp för att ytterligare utreda och värdera de möjligheter som satellittekniken erbjuder. Vidare hade man tillsatt en särskild arbetsgrupp som skulle undersöka de programpolitiska och juridiska konsekvenserna av satellitutsändningar. Denna komplettering av den tidigare TV-utredningen som nu satts i gång skulle emellertid inte beröra de upphovsrättsliga frågorna.

I sitt betänkande över meddelandena konstaterade utskottet att i avvaktan på resultaten av dessa utredningar skulle uppenbarligen inga förslag komma att läggas fram om andra samarbetsformer med konventionell teknik. Vidare konstaterades att ingen kontakt med upphovsrättsorganisationerna tagits och att dessutom 1970 års nordiska upphovsrättskommitté upplöstes under år 1975.

Med hänvisning till att tidsfristen för framläggande av konkreta förslag inte hållits, förväntade sig kulturutskottet att ministerrådet höll utskottet underrättat om hur arbetet i den i december tillsatta utredningen fortskred. På förslag av utskottet beslöt rådet lägga meddelandena till handlingarna i avvaktan på nya meddelanden till nästa session.

Fråga hade ställts till Nordiska ministerrådet av herr Sundman om ministerrådet ansåg det rimligt att olika beskattningsregler tillämpas i de nordiska länderna för *Nordiska rådets litteratur- och musikpris* och om ministerrådet avsåg att vidta några åtgärder för att dessa priser i samtliga nordiska länder undantages från skatt.

Av svaret på frågan framgick att man i Danmark för närvarande arbetar med att ändra lagstiftningen på detta område så att Nordiska rådets musik- och litteraturpris i framtiden skulle bli fritagna från skatt. Vidare framkom att ministerrådet hade för avsikt att verka för en harmonisering av ländernas skattelagstiftning till fördel för prismottagarna.

Av meddelande om rekommendation nr 8/1969 angående *beslut om reklamsändningar i TV* framgick att den danska lagen om radio- och TV-verksamhet förutsätter att ingen del av Danmarks Radios verksamhet finansieras med hjälp av reklamsändningar, att norska stortinget antagit ett förslag i stortingsmelding från Kirke- og undervisningsdepartementet om att reklam inte skall införas i radio och TV samt att Sveriges riksdag har godkänt ett våren 1975 avgivet regeringsförslag om att kommersiell reklam mot vederlag inte skall tillåtas i radio och TV.

Utskottet noterade att syftet med rekommendationen var uppfyllt. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen för rådets del slutbehandlad.

Av meddelande om rekommendation nr 26/1970 angående *ökat stöd till nordiskt ungdomssamarbete* framkom att den treåriga försöksverksamheten med stöd till nordiskt ungdomsarbete utgick 1975. Därefter hade det nordiska ungdomsarbetet förts upp som fast post på den nordiska kulturbudgeten med en beviljning på 1,2 milj. dkr. 1976. Det meddelades vidare att ministerrådet kommer att fastslå slutliga bestämmelser för verksamheten.

Kulturutskottet uttalade sin stora tillfredsställelse över att det nordiska ungdomsarbetet efter försöksperiodens utgång förts upp som fast post på verksamhetsbudgeten och att beviljningen ökats med 200 000 dkr. Utskottet konstaterade att rekommendationens syfte därmed uppnåts.

På utskottets förslag beslöt rådet anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

Av meddelande om rekommendation nr 17/1972 angående *nordiskt kulturcentrum i Tórshavn* noterades att ministerrådet i december 1975 fattat principbeslut om att bygga ett nordiskt kulturcentrum i Tórshavn på Färöarna. Centret skulle enligt planerna innehålla konsert-, teater- och kongressal samt mediatek. Kulturutskottet uttryckte sin stora tillfredsställelse över ministerrådets principbeslut att upprätta ett kulturcentrum i Tórshavn. Beslutet borde följas av snabba åtgärder för dess förverkligande.

På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen för slutbehandlad.

Av meddelande om rekommendation nr 16/1973 angående *samarbete på ikonografins område* framgick att det hösten 1974 framlagts ett förslag om fastare organisation av det nordiska samarbetet på ikonografins område genom bl. a. inrättande av en nordisk samarbetskom-

mitté för ikonografisk forskning (IKONORD). På förslag av utskottet beslöt rådet för sin del anse rekommendationen för slutbehandlad.

Av meddelande om rekommendation nr 12/1975 angående *revision av överenskommelsen om Nordiska kulturfonden* framgick att revisionen av överenskommelsen om Nordiska kulturfonden genomförts i enlighet med det i ministerrådsförslaget B 16/k ingående textutkastet. Den nya överenskommelsen undertecknades i juni 1975 och det påräknades att den skulle vara ratificerad till början av 1976.

Rådet beslöt på utskottets förslag att anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

C. Saker förberedda av social- och miljöutskottet

1. Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

Till socialpolitiska utskottet, vars namn genom beslut vid rådets session ändrats till social- och miljöutskottet (se A 4 här ovan), hade hänvisats *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* (C 1) kapitel I: Det nordiska samarbetet — ministerrådets verksamhet (i berörda delar), kapitel IV: Socialpolitiskt samarbete, kapitel V: Samarbete i arbetsmarknadsfrågor, kapitel VI: Samarbete i arbetsmiljöfrågor, kapitel VII: Miljövårdssamarbete samt kapitel XVI: Samarbete i övriga frågor (i berörda delar).

En redovisning av utskottets synpunkter på de olika avsnitten återfinnes nedan under rubrikerna arbetsmiljö, miljövård, hälso- och sjukvårdsfrågor, sociallagstiftningsfrågor, arbetsmarknadsfrågor och likställighetsfrågor.

På förslag av utskottet godkände rådet följande yttrande (nr 4):

1. Nordiska nämnden för handikappfrågor bör i sin verksamhet ge begreppet handikapp en vid tolkning.
2. Ett konkret åtgärdsprogram för en gemensam nordisk skeppsmedicinsk forskning bör utarbetas till nästkommande rådssession.
3. Nordiska läkemedelsnämnden bör utarbeta gemensamma nordiska bestämmelser för s. k. naturläkemedel.
4. Årliga rapporter om utvecklingen på arbetsmarknaden och inom arbetsmarknadspolitik i Norden bör delges Nordiska rådet.
5. En utredning om kapitalets och arbetskraftens rörlighet i Norden bör igångsättas under år 1976.
6. Ett nordiskt handlingsprogram på arbetsmiljöområdet bör utarbetas till nästkommande rådssession.
7. Rapport bör avges till Nordiska rådets tjugofemte session om de konkreta åtgärder som ministerrådet vidtagit i syfte att harmonisera i Norden gällande miljöskyddsregler.
8. Socialpolitiska utskottets traditionella representation vid nordiska

socialpolitiska ministermöten och arbetsministermöten bör bestå och utvidgas till att omfatta även arbetsmiljö- och miljövårdsministermöten. Observatörskapet för socialpolitiska utskottets sekreterare i Nordiska socialpolitiska kommittén bör vidmakthållas.

2. Arbetsmiljöfrågor

Socialpolitiska utskottet hade under år 1975 ägnat arbetsmiljöfrågorna särskilt stor uppmärksamhet. Således anordnade utskottet ett arbetsmiljöseminarium i Porsgrunn i Norge den 18—19 juni 1975. Vid seminariet deltog utöver utskottets egna medlemmar företrädare för arbetsmarknadens parter och näringslivsorganisationer, representanter för departement och centrala myndigheter samt för forskning.

I sitt betänkande över *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* återopade utskottet också detta seminarium som ett exempel på utskottets aktivitet på arbetsmiljöområdet. Utskottet erinrade även om tidigare framfört önskemål om ett nordiskt lagstiftningsprogram rörande de viktigaste principerna på arbetsmiljöns område och kunde nu notera ministerrådets uttalande i årets C 1 om möjligheterna för en samordning av bestämmelser i första hand på sådana områden inom arbetsmiljön där praktiska fördelar kunde ges. Utskottet efterlyste emellertid riktlinjer för ett konkret harmoniseringsprogram på arbetsmiljölagstiftningens område.

Beträffande samarbetet på arbetsmedicinens/yrkeshygienens område ansåg utskottet, att ministerrådets verksamhet i allt väsentligt syntes ha begränsats till informations- och samordningsfrågor. Vidare framhöll utskottet att ministerrådets behandling av rådsrekommendationen nr 5/1974 om *nordisk försöksverksamhet för att motverka stress i arbetsmiljön* borde ges prioritet i ministerrådets arbete för att ett konkret samarbete om psykosocial arbetsmedicin skulle kunna komma till stånd så snart som möjligt.

Utskottet hade också behandlat två medlemsförslag på arbetsmiljöområdet. I det ena förslaget hemställde bl. a. herrar Jansson och Palm, att rådet måtte rekommendera ministerrådet att kartlägga *användningarna av farliga och giftiga ämnen och produkter i arbetslivet* och lägga fram förslag om åtgärder på nordiskt plan för att skapa en arbetsmiljö där det råder trygghet mot psykiska, fysiska och kemiska störningar. Mot bakgrund av den gemensamma nordiska arbetsmarknaden ansåg utskottet det naturligt, att arbetstagare skall ha rätt att ställa lika stränga krav på arbetsmiljö och säkerhetsföreskrifter var i Norden de än befinner sig. Utskottet ansåg att det inte minst av konkurrensskäl fanns anledning att uppställa enhetliga regler på arbetsmiljöområdet i Norden. Insatserna borde samordnas t. ex. genom att ett kartotek eller en databank upprättades över giftiga och farliga ämnen i arbetslivet eller genom

att de nordiska länderna tillsammans utarbetar gemensamma regler för hygieniska gränsvärden.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 13) till Nordiska ministerrådet att kartlägga användningen av giftiga och farliga ämnen och produkter i arbetslivet och att lägga fram förslag till åtgärder på nordiskt plan i syfte att skapa en arbetsmiljö, där det råder full trygghet mot psykiska, fysiska och kemiska störningar.

I det andra förslaget om *arbetsmiljöpoltiska insatser m. m.* hemställdes bl. a. herrar Häll och Mellqvist, att rådet måtte uppmana ministerrådet dels att ta initiativ till en kartläggning och översiktlig beskrivning av olika aktiviteter inom arbetsmiljöområdet i de nordiska länderna, dels att på grundval härav, och i samråd med de fackliga organisationerna, senast vid nästkommande session förelägga Nordiska rådet en rapport med förslag till riktlinjer för och prioritering av de gemensamma nordiska insatserna för att säkerställa goda arbetsmiljöer för alla kategorier av löntagare. Vidare hemställdes att rådet måtte uppdraga åt ministerrådet att ta initiativ för att utarbeta förberedande studier avseende upprättandet av en nordisk informations- och databank för bl. a. registrering och kontroll av ämnen och produkter.

Utskottet framhöll i sitt betänkande att flera andra medlemsförslag på arbetsmiljöområdet hade behandlats inom utskottet, senast det här ovan nämnda medlemsförslaget om begränsning av användningen av giftiga och farliga stoffer i arbetslivet. Vidare återopade utskottet det ovan nämnda arbetsmiljöseminariet i Porsgrunn, vilket givit ett aktuellt och omfattande sakmaterial för den fortsatta behandlingen av arbetsmiljöfrågorna. Utskottet ansåg att tiden nu var mogen för upprättande av ett särskilt nordiskt handlingsprogram på arbetsmiljöområdet. Ett sådant handlingsprogram borde bl. a. kunna omfatta en nordisk arbetsmiljökonvention, ett nordiskt samarbetsorgan på arbetsmiljöforskningens område, en nordisk fond för arbetsmiljöforskning, ett centralt nordiskt produktkontrollorgan och förbättrad arbetsplatsstatistik. Utskottet pekade också på förekomsten av psykosociala faktorer i arbetslivet och betydelsen av att denna fråga beaktades i handlingsprogrammet.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 14) till Nordiska ministerrådet att till rådets tjugofemte session framlägga ett nordiskt handlingsprogram på arbetsmiljöområdet i form av ett ministerrådsförslag.

Rekommendationen antogs med 62 röster mot 1.

Med anledning av meddelande från ministerrådet om rekommendation nr 5/1974 angående nordisk försöksverksamhet för att *motverka stress i arbetsmiljön* hade herr Nilsson i Tvärålund ställt fråga till ministerrådet om vilka konkreta åtgärder ministerrådet avsåg att vidta för att få till stånd en nordisk försöksverksamhet för att motverka stress i arbetsmiljön. Av svaret framgick att den inledda symposie- eller kon-

ferensverksamheten även skulle fortsätta under 1976 och att för 1977 föreslagits 100 000 norska kronor till samarbetet om arbetsmedicinsk stressforskning. Herr Nilsson konstaterade att detta belopp var helt otillräckligt för att den forskning som avsågs i rekommendationen skulle kunna utföras.

3. Miljövårdsfrågor

Utskottet konstaterade i sitt betänkande över *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* att det nordiska samarbetet på miljövårdsområdet som helhet betraktat präglades av en både omfattande och ambitiös aktivitet. Härvid pekades särskilt på den nordiska miljöskyddskonvention, som torde komma att träda i kraft under 1976. Utskottet uppehöll sig även vid tidigare framfört önskemål om en plan för harmonisering av i Norden gällande miljöskyddsregler. Utskottet noterade ministerrådets uttalande på denna punkt i årets C 1, att ett viktigt praktiskt mål för det nordiska miljövärdssamarbetet är att uppnå en harmonisering av normer och riktvärden samt tillämpningen av dessa i fråga om vatten och luftutsläpp m. m. En sådan harmonisering borde enligt ministerrådet kunna komma till stånd utan lagändringar. Utskottet ansåg att ministerrådet borde inför rådet framlägga en översiktlig rapport om de konkreta åtgärder som vidtagits för att göra tillämpningar av gällande miljöskyddsregler i Norden mera enhetliga.

Utskottet berörde bl. a. också konventionen om skydd av Östersjöns marina miljö och ansåg det angeläget, att denna i mars 1974 undertecknade konvention snarast trädde i kraft.

I anslutning till ministerrådets uttalande i C 1 om rekommendation nr 27/1974 angående *inrättande av ett nordiskt institut för skärgårdsforskning* ställdes till ministerrådet fråga om vilka förslag som utarbetats på ämbetsmannaplanet och vilka åtgärder som ministerrådet hade för avsikt att vidta för att skyndsamt inleda en utredning om inrättandet av ett nordiskt institut för skärgårdsforskning, särskilt med beaktande av möjligheterna att förlägga detta till Åland. Av svaret framgick att ministerrådets organ ansett att frågan om ett nordiskt skärgårdsinstitut borde övervägas inte endast utifrån miljöaspekter utan även med hänsyn bl. a. till regionalpolitiska överväganden. Rekommendationen hade därför nu överlämnats till ämbetsmannakommittén för regionalpolitik för uttalande.

I anslutning till meddelanden om rekommendation nr 3/1972 angående *åtgärder mot vissa luftföroreningar* hade herr Adamsson ställt fråga till Danmarks regering om denna hade för avsikt att vidta några åtgärder för att begränsa svavelhalten i eldningsolja till högst 2,5 %. Av svaret framgick att de danska och svenska lagbestämmelserna är överensstämmande då det gäller begränsning av svavelinnehållet i de tunga eld-

ningssoljorna. Från dansk sida framhölls emellertid att man har ett dispensförfarande vilket gör det möjligt att frångå gällande regler. Herr Adamsson framhöll i en replik att det i och för sig är tillfredsställande att lagstiftningen på området är likartad i Danmark och Sverige. Ur miljösynpunkt helt avgörande är emellertid hur höga svavelutsläpp man tillåter inom lagstiftningens ram. Herr Adamsson ansåg svaret inte ägnat att stilla den oro som råder över de höga svavelutsläppen från de danska kraftverken.

4. Hälso- och sjukvårdsfrågor

Utskottet uttryckte i sitt betänkande över *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* sin uppskattning över att under år 1975 eller i början av år 1976 tre nordiska samarbetsorgan på socialpolitikens område hade inlett eller kommer att inleda sin verksamhet, nämligen nordiska läkemedelsnämnden, samarbetsorganet för drogforskning samt nordiska nämnden för handikappfrågor. Utskottet uttalade sin tillfredsställelse över att en särskild nordisk evalueringskommitté tillsatts av ministerrådet med uppgift att studera erfarenheterna av verksamheten inom samarbetsorganet för drogforskning och nordiska nämnden för alkoholforskning. Detta ansågs vara helt i linje med de önskemål som framförts i rådsrekommendationen nr 8/1974 angående *samordning av integrerad nordisk rusmedelsforskning*.

Utskottet berörde i detta betänkande även nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg och noterade att rådets önskemål om vidareutbildning och forskning vid hälsovårdshögskolan nu syntes kunna bli tillgodosedda i och med att hälsovårdshögskolan föreslås bli omorganiserad från och med den 1 juli 1976.

Bl.a. herrar Sellgren och Sundman hade i ett medicinsförslag om *likartade nordiska bestämmelser för naturläkemedel* förslagit rådet att rekommendera ministerrådet att utreda frågan om dels ökad utbildning för läkare i ämnet farmakognosi (drogkännedom), dels etablering av kontakter från berörda myndigheter med utländska institutioner som använder naturläkemedel och dels likartade bestämmelser om s.k. naturläkemedel. Utskottet konstaterade såvitt gällde frågan om ökad läkarutbildning, att ämnet farmakognosi var obligatoriskt inom farmaceututbildningen och att övervägande skäl talade för att en utredning av läkarutbildningen i detta ämne inte var ändamålsenlig för närvarande. Såvitt gällde frågan om kontakter med utländska institutioner som använder naturläkemedel ifrågasatte utskottet om man med de knappa resurser som finns på det medicinska området i första hand skulle prioritera denna typ av kontakter. Beträffande frågan om enhetliga regler för naturläkemedel ansåg utskottet, att sådana borde gälla i de nordiska länderna för läkemedel över huvud taget inklusive naturläkemedel. Utskottet noterade emellertid att mandatet för nordiska läkemedelsnäm-

den omfattade frågan om likartade bestämmelser för s.k. naturläkemedel. Med hänvisning härtill avvisade utskottet även denna del av medlemsförslaget.

På förslag av utskottet beslöt rådet att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget.

Med anledning av meddelande om rekommendation nr 16/1968 angående *sjukvårdssamarbete i Tornedalen* och rekommendation nr 4/1973 angående *ambulanstjänst på Nordkalotten* hade herr Nilsson i Tvärålund ställt fråga till ministerrådet om vilka möjligheter som finns för att förslaget till överenskommelse rörande sjukvårdssamarbetet i Tornedalen kommer att genomföras under innevarande år och om vilka konkreta åtgärder som vidtagits för att få till stånd en nordisk samverkan beträffande ambulanstjänsten på Nordkalotten. Av svaret framgick att förhandlingar pågick mellan sjukvårdshuvudmännen i Sverige och Finland och att intresse fanns för att starta ett experimentellt samarbete inom sjukvården mellan två kommuner på var sin sida om gränsen i Tornedalen. Även utvecklingen av samarbetet rörande ambulanstjänsten var beroende av denna experimentella verksamhet.

Av meddelande om rekommendation nr 4/1974 angående *nordisk specialistutbildning på radioterapins område* konstaterade utskottet, att de nordiska länderna på nationellt plan anordnar specialistkurser i radioterapi och att dessa kurser även är öppna för deltagare från andra nordiska länder. Mot bakgrund härav fann utskottet ytterligare åtgärder i anledning av rekommendationen ej påkallade. På förslag av utskottet beslöt rådet för sin del anse rekommendationen slutbehandlad.

5. Sociallagstiftningsfrågor

I betänkandet över *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* konstaterade utskottet att en ny överenskommelse om förmåner vid sjukdom, havandeskap och barnsbörd trätt i kraft i juni 1975. Utskottet fäste i detta sammanhang ministerrådets uppmärksamhet på de effekter som tillämpningen av den s.k. 90-dagarsregeln fått med hänsyn till utbetalning av sjukpenning till finländska sjömän som är rederianställda ombord på svenska fartyg. Dessa sjömän syntes enligt utskottets mening ha fått sämre förhållande sedan den nya överenskommelsen trätt i kraft.

Av meddelande om rekommendation nr 10/1967 angående *förenhetligande av lagstiftningen om pensionsförsäkringen* konstaterade utskottet, att rekommendationens syfte till vissa delar hade uppnåtts och att det för närvarande inte var möjligt att komma längre med rekommendationen. På förslag av utskottet beslöt rådet för sin del anse rekommendationen slutbehandlad.

6. Arbetsmarknadsfrågor

I sitt betänkande över *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* uppehöll sig utskottet bl.a. vid rekommendationen om ett *nordiskt samarbetsprogram på arbetsmarknadsområdet*, vilket antogs av rådet vid dess första extra session i Stockholm i november 1975. Utskottet kommenterade vissa delar av den åtgärdsskiss, som utarbetats av nordiska arbetsmarknadsutskottet och som överlämnats till utskottet för kännedom i samband med att ministerrådets förslag om samarbetsprogrammet på arbetsmarknadsområdet behandlades. Utskottet berörde här bl.a. frågan om inrättandet av gemensam nordisk databank för lediga platser, en fråga som nu tagits upp i ett särskilt medlemsförslag i rådet.

Utskottet berörde i betänkandet även frågan om migrationen mellan de nordiska länderna och erinrade om sitt uttalande i samband med behandlingen av det nordiska samarbetsprogrammet på arbetsmarknadsområdet, att i den mån likartade problem uppkommer beträffande flyttningen av arbetskraft mellan andra länderkonstellationer än mellan Finland och Sverige borde avtal av den typ, som ingicks mellan dessa två länder år 1973 om arbetskraftens förmedling genom den offentliga arbetsförmedlingen, kunna aktualiseras. Härvid avsåg utskottet förhållandena mellan Danmark och Sverige.

I ett medlemsförslag om *auktorisation m.m. för kiropraktorer* hade herrar Carlsson i Vikmanshyttan och Sellgren föreslagit en rekommendation till ministerrådet att utreda förutsättningarna för dels att genomföra en auktorisationsordning för "doctors of chiropractic", dels att införa en nordisk arbetsmarknad för kiropraktorer.

Utskottet noterade att kiropraktorernas verksamhet är kontroversiell. Övervägande antalet remissinstanser, som representerar medicinsk sakkunskap, ställde sig avvisande till en auktorisation och anförde starkt kritiska synpunkter på den kiropraktiska verksamheten och dess teoretiska bakgrund. Utskottet uteslöt dock inte att vissa av kiropraktorernas behandlingsmetoder kunde ha ett värde om de användes efter anvisning av läkare och av personal som hade en auktoriserad vårdutbildning.

På förslag av utskottet beslöt rådet att inte företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

Utskottet konstaterade av meddelandet om rekommendation nr 18/1971 angående *finska invandrarnas anpassning i Sverige* att initiativ tagits under 1975 och en rad reformer genomförts både i Finland och i Sverige för att tillmötesgå rekommendationens önskemål om åtgärder för att främja de finska invandrarnas anpassning till det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden samt att i ökad omfattning tillgodose de finska invandrarnas sociala och kulturella behov på deras modersmål. Även om det fanns ytterligare behov för en betydande in-

sats från de olika ländernas sida utgick utskottet från att rekommendationens målsättning skulle fullföljas. På förslag av utskottet ansåg därför rådet för sin del rekommendationen slutbehandlad.

7. Likställighetsfrågor

Utskottet konstaterade i sitt betänkande över *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* att ministerrådet under året satt i gång en utredning som skall belysa de frågeställningar som tagits upp i rådsrekommendation nr 7/1975 om rättsligt skydd för mäns och kvinnors lika rättigheter. Utskottet ansåg att behandlingen av denna rekommendation borde ges hög prioritet inom ministerrådet.

D. Saker förberedda av trafikutskottet

1. Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

Till trafikutskottet hade hänvisats *Nordiska ministerrådets berättelse* rörande det nordiska samarbetet (C 1) kapitel I: Det nordiska samarbetet — ministerrådets verksamhet (i berörda delar), kapitel VII: Miljövårdssamarbete (i berörda delar), kapitel XIII: Samarbete rörande transport, kommunikationer och trafiksäkerhet samt kapitel XIV: Samarbete i turistfrågor.

I sitt betänkande uttryckte utskottet tillfredsställelse över valet av de trafikprojekt som ministerrådet igångsatt och gav stöd åt de fyra pågående projekten STINA, NORDKOLT, telemedel och trafikbuller. Utskottet ansåg det otillfredsställande att ministerrådet inte ännu framlagt förslag om tvärgående flygförbindelser på Nordkalotten, och önskade påskynda de projekt som avser frågan om det kollektiva trafikutbudet i glest bebodda områden i Norden. Trafikutskottet beklagade den låga prioritet som vissa av mellanriksvägarna, särskilt på Nordkalotten, tilldelats. Trafikutskottet ville med ministerrådet dryfta uppföljningen av en utredning av väg- och vattenstyrelsen i Finland och statens vägverk i Sverige om behovet av bättre förbindelser över gränsfloderna mellan Torneå och Kilpisjärvi med förslag om byggande av broar vid Kare-suando och Kolari. Utskottet fick vid ett möte under sessionen en utförlig redogörelse för NORDKOLT-projektet som syftar till att bedöma lämpliga framtida kollektiva trafiksystem för olika slag av tätorter med olika storlek, bebyggelsestruktur etc. Projektet kommer i sin andra etapp att ske i form av konkreta modellstudier av ett antal utvalda nordiska tätorter — i Sverige: Uppsala och Karlstad.

Utskottet hade sommaren 1975 besökt Grönland för att studera möjligheterna att stärka trafikförbindelserna mellan Grönland och övriga Norden och värdera turisttrafikens plats och utveckling som ett led i det nordiska turistsamarbetet. Utskottet hade därvid konstaterat att de

grundläggande trafikproblemen för Grönlands vidkommande måste prioriteras framför en forcerad utveckling av turismen och att turistpolitiken i första hand måste avgöras på grönländsk sida, där man måste ta ställning till hur starkt man borde satsa på denna näring i framtiden.

På förslag av trafikutskottet antog rådet följande yttrande (nr 1.):

1. att Nordiska rådets trafikutskott bör ges möjlighet att med Nordiska ministerrådet eller dess företrädare dryfta av ministerrådet eller dess organ utarbetade rapporter och utredningar, vilka innehåller förslag till förbättringar av kommunikationerna mellan två eller flera länder samt att följa genomförandet av de projekt som utförs av ministerrådets organ för såvitt de angår samarbete som faller under transportavtalet,

2. att Nordiska ministerrådet arbetar för att försök med flygförbindelser på Nordkalotten så snart som möjligt inleds och att de pågår tillräckligt länge för att kartlägga trafikbehovet i de aktuella områdena,

3. att Ämbetsmannakommitténs (NÄT's) kartläggning av trafikbehovet i glest befolkade områden prioriteras högt. Eventuella åtgärder för att förbättra utbudet borde dryftas med trafikutskottet,

4. att i syfte att främja utbyggnaden av mellanriksvägarna bör prioriteringar ske oberoende av de regionala väginvesteringarna,

5. att NORDTRANS-utredningen, eller enskilda avsnitt av den, på basis av vid tidpunkten föreliggande statistiskt material, bör ajourföras regelbundet eller åtminstone i samband med större förändringar inom sakområdet (t.ex. oljekrisen). NÄT's initiativ att eftersträva en permanent kontakt med Nordiska utskottet för trafikstatistik kan eventuellt främja en sådan uppdatering,

6. att arbetet med att harmonisera de nordiska ländernas vägtrafikbeskattning främjas så mycket som möjligt.

2. Flygtrafik

I ett medlemsförslag om *liberalare regler för charterflyg inom Norden* hade bl.a. herrar Carlsson i Vikmanshyttan, Nilsson i Tvärålund och Sellgren föreslagit en rekommendation till ministerrådet att införa liberalare regler för charterresor inom Norden för att därigenom stimulera den internordiska turismen.

Utskottet dryftade förslaget under hösten 1975 och konstaterade med tillfredsställelse att, sedan medlemsförslaget väckts och sedan trafikutskottet haft kontakt med de olika flygbolagen, SAS och Finnair hade infört nya rabatter på bestämda linjer mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige. Informationen om dessa rabattordningar hade samtidigt byggts ut. Trafikutskottet framförde som sin ståndpunkt, att det var önskvärt att flygpriserna sänktes så mycket som möjligt men att detta borde ske utan avbräck för linjetrafiken. Trafikutskottet hade bedömt medlemsförslaget som ett led i den mera omfattande strävan att stimu-

lera nordisk turism, och hänvisade också i sitt betänkande till sin behandling av medlemsförslaget om ökat turistsamarbete.

Till utskottets betänkande hade fogats en reservation av en dansk rådsmedlem, som ville hålla fast vid medlemsförslagets ursprungliga yrkande.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 2) till Nordiska ministerrådet att under hänsynstagande till de rabatter och reseförmåner som nu erbjuds av linje- och charterbolag 1) fortsatt uppmärksamt följa utvecklingen av internordisk flygtrafik i syfte att medverka till ett ökat utbud av billiga resealternativ, 2) arbeta för ytterligare förbättring av resemöjligheterna för flygpassagerare inom Norden.

Rekommendationen antogs med 55 röster mot 2. Tre medlemmar avstod från att rösta.

Bla. herrar Carlsson i Vikmanshyttan, Nilsson i Tvärålund och Sundman hade i ett medlemsförslag om *underlättande av flygtrafiken i Norden med speciellt beaktande av migranterna* hemställt att rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet att vidta åtgärder för att underlätta flygtrafiken i synnerhet med beaktande av migranterna, genom att sänka flygbiljettpriserna på internordiska rutter, genom att i flygtrafiken införa en speciell migrantrabatt samt genom att förbättra förutsättningarna för anordnande av för migranter avsedda charterflygningar.

Utskottet framhöll att en migrantrabatt kunde medföra vissa orättvisor bl.a. med hänsyn till sådana personer som hade sin arbetsplats långt bort från sin hemort inom sitt eget land. Utskottet pekade här liksom i sitt betänkande över förslaget om charterflyg på att SAS och Finnair infört nya rabatter mellan Danmark, Finland och Sverige. Dessutom hade utskottet fått information om att linjeflygbolagen arbetade med 14 olika rabatter på internordiska linjer och att diskussion pågår mellan Flugleider om förbättringar av trafiken mellan Island och övriga Norden. Informationen om de nya rabattordningarna borde utbyggas och speciellt inriktas på migranter för att göra dem uppmärksamma på vilka flygalternativ som fanns. Utskottet ansåg att ytterligare åtgärder med anledning av medlemsförslaget inte var påkallade.

Mot utskottets beslut reserverade sig bl.a. herr Carlsson i Vikmanshyttan, som föreslog att rådet skulle rekommendera ministerrådet att utreda förutsättningarna för att inom den reguljära flygtrafiken i Norden införa ett särskilt rabattsystem med hänsyn till nordiska migranternas och deras familjers resebehov. Reservanternas hänvisade till medlemsförslagets motiveringar och i remissmaterialet framförda synpunkter. Det fanns ett reellt och betydande behov av att skapa speciella möjligheter för migranter mellan de nordiska länderna att företa resor med flyg mellan utflyttningslandet och invandringslandet i samband med släkt- och andra kontakter. Det var viktigt att migranterna hade den valfrihet att återvända till hemlandet som bibehållen kontakt med dess språk samt med släkt och vänner innebar.

På förslag av utskottet beslöt rådet att ej företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

3. *Turistsamarbete*

I ett medlemsförslag om *ökat touristsamarbete i Norden*, väckt 1971 av bl.a. herrar Carlsson i Vikmanshyttan och Mellqvist, hade hemställts att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att stödja ett ökat samarbete mellan de nordiska turistorganen för att främja turismen inom Norden bl.a. på grundval av de undersökningar som gjorts av Samarbetsgruppen för nordisk turistforskning och statistik (SNTF) samt att ställa resurser till förfogande för ändamålet.

År 1973 antog rådet på grundval av trafikutskottets betänkande nr 1 över medlemsförslaget en rekommendation (rek. 23/1973) till Nordiska ministerrådet om upprättande av ett permanent sekretariat för nordiska turisttrafikkommittén (NTTK). Utskottet hade därefter fortsatt behandlingen av förslaget och bl.a. arrangerat en turistkonferens i Saltsjöbaden 5—6 maj 1975. Ministerrådets kommitté för turism hade utarbetat en rapport om nordiskt samarbete i turistfrågor (NU 1975:22). Utskottet underströk i sitt betänkande nr 2 att turismen borde utvecklas så att den ger den enskilde medborgarens fritid ett värdefullt innehåll. De breda befolkningsgrupperna borde ges rekreations- och resemöjligheter som svarar mot den enskildes ekonomiska möjligheter. Utvecklingen av turismen borde också ske med hänsyn till miljö- och naturvårdsintressena. Utskottet föreslog ett handlingsprogram på turismens område där de nationella satsningarna och målsättningarna för turismen koordineras. Utskottets betänkande innehöll generella synpunkter på ett sådant program. Därutöver pekade man på bättre och billigare kommunikationer, på inkvartering, rekreation och regionalt samarbete. Utskottet underströk betydelsen av att kontakt hölls med intresserade myndigheter och områden i det vidare arbetet och nämnde i detta sammanhang Åland och Färöarna.

En dansk medlem av utskottet hade anmält att han ej kunde biträda utskottets förslag.

Som utskottets talesman i saken framhöll herr Mellqvist turismens betydelse som en del i den utjämningspolitik som bedrivs och ett led i att skaffa befolkningen i glest bebodda trakter bättre sysselsättningsmöjligheter. Dessa sociala aspekter måste prioriteras i det fortsatta arbetet med turistproblemen. Turistnäringen fick inte isoleras utan måste ses som en del av den totala samhällsekonomin och planeras med hänsynstagande till regionalpolitik, sysselsättning, bosättningsstruktur och valutainkomster. I den följande debatten yttrade sig bl.a. herr Carlsson i Vikmanshyttan.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 1) till Nordiska ministerrådet att utarbeta och framlägga ett nordiskt hand-

lingsprogram för samarbetet på turismens område med utgångspunkt i de förslag som trafikutskottet framfört samt de förslag som framlagts av Nordiska ministerrådets kommitté för turism och de synpunkter som framkommit vid Nordiska rådets turistkonferens samt att värdera och framlägga förslag till en organisatorisk ram för det framtida nordiska turistsamarbetet.

Rekommendationen antogs med 67 röster mot 2.

4. *Körkortsfrågor*

Nordisk giltighet för körkort hade förordats i ett medlemsförslag enligt vilket rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet att skyndsamt genomföra de av Nordiska trafiksäkerhetsrådet i dess Rapport 6 "Körkort i Norden" framlagda förslagen så att i ett nordiskt land utfärdad körkort äger giltighet även vid fast bosättning i ett annat nordiskt land.

Samtidigt hade bl.a. herr Sundman framlagt ett medlemsförslag enligt vilket rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att genomföra enhetliga nordiska bestämmelser om giltighet för körkort att även omfatta *yrkesmässig motorfordonstrafik*.

I det förstnämnda förslaget framhölls att förhållandena i de nordiska länderna är så pass likartade i trafikalt och trafiksäkerhetsmässigt hänseende liksom även de grunder, enligt vilka körkort beviljas i de olika länderna, att det synes befogat att bortse från kravet på absolut överensstämmelse i fråga om de nationella bestämmelserna på detta område innan en nordisk giltighet kan införas. Skyldighet att byta ut körkort vid fast bosättning i ett annat nordiskt land framstår som en helt onödig och omständlig formalitet.

I det andra medlemsförslaget framhölls att olikheterna i bestämmelserna angående yrkesmässig trafik vållar svårigheter vad beträffar den nordiska arbetsmarknaden. Även om dessa olikheter i praktiken inte berör ett stort antal fall kan de vålla svårigheter i gränstrakterna och är dessutom av principiell betydelse då de innebär inskränkningar i den i övrigt i princip fria nordiska arbetsmarknaden. Trafikutskottet behandlade dessa båda förslag tillsammans.

Utskottet instämde i förslagställarnas yrkanden och noterade, att för de många nordiska medborgare som bosatt sig i annat nordiskt land var det hindrande att behöva byta sitt körkort mot ett sådant som utställts i bosättningslandet. Detta ledde ofta till irritation och missförstånd, eftersom ett körkort utställt i ett nordiskt land hade giltighet i de övriga länderna vid kortvariga besök. Trafikutskottet underströk också önskvärdheten av likartade bestämmelser för yrkesmässig trafik och åberopade att en fri nordisk arbetsmarknad borde även gälla för yrkesutövare på detta område.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 3) till

ministerrådet, dels att snarast möjligt genomföra de förslag som framförts i Nordiska trafiksäkerhetsrådets rapport 6, Körkort i Norden, så att ett i nordiskt land utfärdat körkort är giltigt även vid fast bosättning i annat nordiskt land, dels att genomföra likartade nordiska bestämmelser om giltighet för körkort för yrkesmässig trafik.

5. Övrigt

Herr Antonsson, herr Carlsson i Vikmanshyttan, fru Kristensson och herr Sundman hade tillsammans med andra rådsmedlemmar föreslagit en rekommendation till Nordiska ministerrådet att undersöka förutsättningarna att införa ett tidsbegränsat *universalkort (NORDTURIST-biljett) för pensionärer*.

Trafikutskottet, som i olika sammanhang framhållit som önskvärt att pensionärernas resemöjligheter förbättras, var uppmärksam på de praktiska problem som var förenade med att införa en NORDTURIST-biljett för pensionärer. Utskottet pekade bl.a. på att pensionsåldern varierar i de nordiska länderna och att utöver ålderspensionärer förtidspensionärer borde omfattas av en sådan ordning. Utskottet menade att pensionärsbiljettens giltighet borde utformas så liberalt som möjligt såväl vad angår tidsbegränsning som trafikmedel. Utskottet pekade också på möjligheten att genom ett legitimationskort berättiga pensionärerna till en på förhand fastställd reserabatt. Fördelen med ett legitimationskort ansågs vara lägre administrativa omkostnader. En undersökning borde klarlägga vilka persongrupper som skulle berättigas till NORDTURIST-biljett/legitimationskort, till vilka trafikmedel den/det berättigar till rabatt och rabattens storlek.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 4) till Nordiska ministerrådet att undersöka förutsättningarna för rimliga resemöjligheter för pensionärer, invalider och andra likställda grupper genom a) ett tidsbegränsat universalkort (NORDTURIST-biljett) b) ett rabattberättigande legitimationskort.

Två av rådets finländska medlemmar hade i ett medlemsförslag om *trafikekonomisk utredning om trafiken mellan de nordiska länderna* och från dessa till andra länder föreslagit att rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att låta utföra en grundlig utredning om trafiken mellan de nordiska länderna och trafiken från dessa till andra länder sett ur trafikekonomisk synvinkel och med särskilt beaktande av den spårbundna trafiken samt att vidta av utredningen föranledda åtgärder så snart densamma slutförts.

Trafikutskottet konstaterade att förslagställarna i motiveringarna främst nämner järnvägsförbindelserna mellan Sydfinland och Sverige. Utskottet beklagade därvid nedläggningen av tåg färjeförbindelsen mellan Värtan och Nådendal. Samtidigt konstaterade utskottet att SJ i Sverige beslutat rationalisera järnvägstrafiken genom Haparanda och öka

kapaciteten. NORDTRANS-utredningen var enligt utskottet inte föråldrad men i behov av en uppdatering. Utskottet noterade att Nordiska ämbetsmannakommittén för transportfrågor (NÄT) avsåg att försöka etablera en permanent kontakt mellan Nordiska kommittén för trafikstatistik, där de enskilda ländernas statistikmyndigheter var representerade. Trafikutskottet hänvisade till att det redan inom Nordplan utförs ett projekt, "transportsystem i de nordiska länderna", som omfattar kartläggning av förbindelserna med olika trafikmedel mellan 84 tätbebyggda nordiska områden. De i medlemsförslaget framförda önskemålen torde enligt utskottet sålunda kunna tillgodoses genom redan pågående utredningar.

På utskottets förslag beslöt rådet att inte företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

I anslutning till meddelandet om rekommendation nr 9/1972 angående *flygtrafiken mellan Åland och Stockholmsområdet* ställde en av trafikutskottets medlemmar en fråga till Sveriges regering vilka åtgärder regeringen hade för avsikt att — i samråd med Finlands regering — vidta för att åstadkomma förbättrade och billigare flygförbindelser mellan Åland och Stockholmsområdet. Det påpekades att flygtrafiken på Bromma successivt övergått till Arlanda men att behovet kvarstår att kunna utnyttja Bromma flygfält för den växande småflygtrafiken mellan Åland och Stockholmsområdet. Vidare hänvisades till rådets rekommendation nr 8/1972 om underlättande av den internordiska flygtrafiken på korta rutter, som resulterat i konkreta åtgärder av luftfartsmyndigheterna i Sverige och Finland vilket i sin tur har lett till att trafikavgifterna har kunnat sänkas med hälften på den finska sidan och med två tredjedelar på den svenska sidan i fråga om flygförbindelserna på linjen Vasa—Umeå—Vasa och Vasa—Sundsvall—Vasa. Starka skäl talade för liknande åtgärder på linjen Mariehamn—Stockholm—Mariehamn.

Statsrådet Norling framhöll i sitt svar att flygtrafiken mellan Stockholm och Mariehamn var att betrakta som ett komplement till färjetrafiken. Flygningarna utgör en del av linjen Åbo—Stockholm. Svenska luftfartsverket hade möjlighet att ge rabatt på landnings- och passageraravgifter, om detta var förenligt med verkets ekonomiska intressen. För finskt vidkommande kunde på motsvarande sätt förordnas att för trafik mellan Finland och annat nordiskt land skall uppbäras lägre avgifter än normalt. Regeringen hade beslutat att all linjetrafik skall överföras från Bromma till Arlanda. Inrikesflyget på Bromma planeras vara avvecklat senast den 1 juli 1977. Lokaliseringen av allmänflyget i Stockholmsregionen utreds med den förutsättningen att allmänflyget skall flyttas bort från Bromma.

Med hänvisning till rekommendation nr 3/1969 angående tullbehandlingen av postpaket och några exempel på långsam postgång mellan Danmark och Sverige ställde en av trafikutskottets medlemmar en fråga

till ministerrådet huruvida ministerrådet var medvetet om den långsamma *befordran av postpaket* mellan de nordiska länderna och hade för avsikt att vidta åtgärder för att förbättra förhållandena.

Danmarks trafikminister, som besvarade frågan å ministerrådets vägnar, fann ej anledning att nu vidta ytterligare åtgärder och hänvisade till att post- och tullmyndigheterna i sitt löpande samarbete fortsatte sin strävan efter kortast möjliga befordrings- och expeditionstid för postpaket.

E. Saker förberedda av ekonomiska utskottet

1. Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

Till ekonomiska utskottet hade hänvisats *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* (C 1), kapitel I: Det nordiska samarbetet — ministerrådets verksamhet (i berörda delar), kapitel VII: Handels- och valutapolitiskt samarbete, kapitel IX: Industri- och energipolitiskt samarbete, kapitel X: Regionalpolitiskt samarbete, kapitel XII: Samarbete i konsumentfrågor och kapitel XV: Samarbete i fråga om bistånd till utvecklingsländerna.

Ekonomiska utskottet behandlade i sitt betänkande bl. a. investeringsbanken och särskilt stadgarnas § 13 om kontrollkommittén enligt vilken de av ministerrådet utsedda medlemmarna skulle inneha ordförandeposten. Utskottet hemställde att ordförandeposten alternerar mellan medlemmar utsedda av Nordiska rådet respektive ministerrådet och att dessa blir likställda. Utskottet konstaterade vidare att den nordiska samhandeln fortsatte att stiga både 1974 och första halvåret 1975, vilket torde ha haft sin betydelse för konjunkturbilden. Utskottet noterade att ministerrådet avser att följa utvecklingen och dryfta åtgärder som kan utveckla handeln mellan de nordiska länderna. Utskottet förutsatte att de importdämpande åtgärder, som några av länderna hade vidtagit och som motiverades av allvarliga störningar inom vissa sektorer av näringslivet och betalningssvårigheter, måtte omprövas av ministerrådet i syfte att stimulera den internordiska handeln.

En dansk medlem reserverade sig mot utskottets betänkande i vad gällde frågan om ändringar av stadgarna för investeringsbanken.

Herr Palm underströk som utskottets talesman i sitt anförande bl.a. de ökade krav som ställs och kommer att ställas av den nordiska allmänheten beträffande test- och produktkontrollfrågor. Herr Palm berörde även i sitt anförande kärnkraftens säkerhetsfrågor och kommenterade det nordiska budgetarbetet. I anförandet omnämndes vidare frågan om konvention om det gränskommunala samarbetet samt de medlemsförslag som behandlar ett vidgat nordiskt samarbete på biståndspolitikens område.

På förslag av utskottet antog rådet följande yttrande (nr 3):

1. Nordiska rådet hemställer hos Nordiska ministerrådet om en ändring av § 13, sista momentet, i stadgarna för Nordiska investeringsbanken så att medlemmarna utsedda av ministerrådet och Nordiska rådet blir jämställda med hänsyn till ordförandeskapet i kontrollkommittén.

2. Nordiska rådet hemställer att ministerrådet i sina överväganden av åtgärder som syftar till att utveckla den internordiska handeln också beaktar de importdämpande åtgärder som vissa nordiska länder har vidtagit.

3. Rådet understryker betydelsen av ett nära nordiskt samarbete i syfte att upprätthålla och vinna respekt för OECD-avtalet om kreditvillkor.

4. Rådet har noterat att de nordiska länderna fortsätter sitt nära samarbete i internationella valutafrågor, men rådet emotser en fylligare redogörelse över målsättningen för och resultatet av detta samarbete.

5. Rådet noterar att ett utvidgat nordiskt samarbete försiggår inom områdena säkerhetsanalyser, fysiskt skydd av nukleära anläggningar och material, utarbetande av regler och riktlinjer för kärnsäkerhet och strålningsskydd samt radioekologi. Rådet förutsätter att den rapport som Kontaktorganet för atomenergifrågor ålagts att utarbeta om konkreta samarbetsprojekt kring kärnkraftens säkerhetsfrågor föreläggs Nordiska rådet.

6. Rådet fäster stort avseende vid ett samordnat utnyttjande av de resurser i de nordiska länderna som används för ytkemisk forskning. Detta bör utvecklas utan att man därför för närvarande behöver infoga det i bestämda organisatoriska former.

7. Rådet har med tillfredsställelse konstaterat att allt flera prioriterade arbetsuppgifter är genomförda och vissa projekt nu fullföljs som ett led i uppföljningen av handlingsprogrammet för byggsektorn. Rådet anser det vara av stor betydelse att samordna statens anbudsregler om utförande av byggarbeten i de nordiska länderna i syfte att utveckla bestämmelser som ger företräde åt nationella entreprenörer i tävlingen om statliga uppdrag. Det är också viktigt att statliga entreprenader kungörs offentligt. När det gäller frågan om en kartläggning av gällande bestämmelser och praxis beträffande offentliga inköp hänvisas till behandlingen av medlemsförslag A 464/e. Rådet emotser en utredning av de frågor som berör kartellavtal m.m. inom byggbranschen och som behandlas av de nordiska statliga pris- och kartellmyndigheterna.

Rådet ser med tillfredsställelse att en första upplaga av harmoniserade byggbestämmelser för att begränsa åtgången av energi i fastigheter skall utges 1976.

8. Rådet förutsätter att huvudvikten vid uppföljningen av det regionalpolitiska handlingsprogrammet bör läggas på det gränskommunala samarbetet. När det föreliggande utkastet till överenskommelse om

gränskommunalt samarbete har behandlats av ministerrådet utgår rådet från att förslaget underställs Nordiska rådet för yttrande.

9. Rådet lägger en betydande vikt vid den påbörjade kartläggningen av samhandeln på Nordkalotten och de handelshinder som förekommer.

10. Rådet stöder de insatser som görs att nå en nordisk överenskomelse om genomförande av gemensam provning av konsumentvaror eller ömsesidigt godkännande av provningsresultat i övriga nordiska länder.

11. Rådet pekar på att bara en liten del av de nordiska ländernas bistånd till u-länderna baseras på gemensamma nordiska program och projekt. Rådet anser därför att arbetet i syfte att planlägga de gemensamma insatserna är viktigt. I motsatt fall riskerar man att det väletablerade nordiska biståndssamarbetet stagnerar och att möjligheterna för ett direkt inflytande på projekt och konkreta arbetsuppgifter blir mindre.

Yttrandet antogs med 64 röster. Herr Hermansson avstod från att rösta.

2. Frågor om handelshinder

Fru Kristensson och herr Sellgren hade i ett medlemsförslag om *varus katt i gränshandeln* hemställt, att rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet att undersöka möjligheterna att genomföra ett enhetligt system för uttagande av varuskatt i gränshandeln. Förslagställarna hänvisade till den särordning som tillämpas med avlyftning av omsättningskatt från finsk sida vid gränshandel över Torneå och Haparanda och ansåg det olämpligt att särskilda bestämmelser och förfaranden tillämpas för viss trafik över ett begränsat gränsavsnitt.

Ekonomiska utskottet ansåg det i och för sig önskvärt att införa likartade nordiska avgiftsbestämmelser i gränshandeln och likartad praxis vid uttag av varuskatt. Ett genomförande av medlemsförslaget skulle dock leda till att varuinköp till vissa belopp över en gräns skulle bli helt obeskattade. Det var också osäkert om Danmark skulle kunna förena sådana nordiska regler med sitt medlemskap i EG. De i förslaget aktualiserade frågorna borde i stället tas upp till behandling i anslutning till det pågående samarbetet mellan de nordiska tullmyndigheterna. Finansministeriet i Finland hade f. ö. tillsatt en arbetsgrupp för att utreda dessa frågor. På utskottets förslag beslöt rådet att inte företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

I ett medlemsförslag om *enhetliga nordiska regler för offentlig upphandling* hade bl.a. herrar Helén och Krönmark hemställt, att rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet att utreda möjligheterna att genomföra enhetliga och icke diskriminatoriska bestämmelser vid offentlig uppköp inom Norden.

Ekonomiska utskottet konstaterade att den expanderande offentliga sektorn och dess ökade anbudsverksamhet kunde få allt större intresse för industrin i Norden. Eventuell diskriminering från statliga och kommunala organs sida till fördel för den inhemska produktionen kunde få verkningar för handeln i allmänhet och särskilt för den internordiska handeln. Vissa remissinstanser hade hävdade att diskriminering äger rum. Utskottet uppmärksammade att flera remissinstanser pekat på att beslut rörande offentliga anbud borde underordnas mera generella politiska värderingar. Sålunda borde sysselsättnings- industri- och regionalpolitiska målsättningar ges avgörande inflytande på den offentliga anbudsverksamhetens inriktning och omfattning. Utskottet konstaterade att det råder oklarhet huruvida i nu tillämpade internationella avtal fanns brister, som skulle kunna elimineras genom ett nordiskt initiativ på området. Ministerrådets arbete med anbudsfrågorna inom byggbranschen borde enligt utskottets mening utvidgas till att omfatta offentliga inköp generellt.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendaion (nr 12) till Nordiska ministerrådet att företa en kartläggning av gällande bestämmelser och praxis rörande offentliga inköp i Norden.

3. Energi frågor

Ekonomiska utskottet konstaterade i sitt betänkande över meddelandet om rekommendation nr 21/1974 angående *nordiskt energisamarbete* att ett antal utredningar lagts fram som ett led i uppföljningen av denna rekommendation. Utskottet ansåg särskilt att utredningen om nordiskt samarbete inom forskning, utveckling och teknologiförmedling på energiområdet lagt fram ett värdefullt material som visar på att det föreligger många möjligheter för intensifierat nordiskt samarbete inom dessa områden. Utan att ta ställning till prioriteringen mellan de enskilda projekten underströk utskottet betydelsen av att samarbetet inom lämpliga projekt igångsattes snarast möjligt. En ram på 30 miljoner svenska kronor över en treårsperiod torde enligt utskottets uppfattning kunna täcka de högt prioriterade forsknings- och utvecklingsprojekten. Industrin och andra intressenter borde kunna bidra med ca en tredjedel. Samarbetet borde kunna ske inom existerande organ, t.ex. Nordisk industrifond.

Framlagda utredningar om samarbetet på naturgasområdet utvisade att utbyggande av ett rörsystem endast för att försörja Nordkalotten inte var realistiskt och att ministerrådets arbetsgrupp därför preliminärt hade övervägt möjligheterna att överföra naturgas till sydkandinavien eller kontinenten. Utskottet uppmärksammade upplysningarna från industriministrarna att den nationala planläggningen skulle intensifieras för att öka den interna beredskapen för att ta emot och få avsättning för naturgas. Utskottet noterade även ministrarnas redogörelse för förhandlingsuppläggnings inför ett eventuellt närmare svensknorskt samarbete i första hand inom oljeförsörjningen och petrokemisk industri.

4. Övrigt

På förslag av utskottet beslöt rådet att anse rekommendation nr 22/1969 om *gränskommunalt samarbete* för slutbehandlad. Utskottet hänvisade till överenskommelsen om gränskommunalt samarbete som skall presenteras i början av 1976 och fann att ändamålet med rekommendationen nåtts.

Ett likartat beslut fattades om rekommendation nr 23/1968 angående *samarbete om standardisering*. Ekonomiska utskottet konstaterade att det samarbete som bedrivs inom INSTA och andra organ sker i väl organiserade former och att ändamålet med rekommendationen till väsentliga delar nåtts.

III Generaldebatt

I generaldebatten, som fördes med utgångspunkt från Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet och rapporten från Nordiska rådets presidium om dess verksamhet sedan 23:e sessionen, deltog vid årets session 51 talare.

Av svenska regeringsrepresentanter yttrade sig under debatten utrikesminister Andersson samt statsråden Feldt, Lundkvist och Norling. Av de valda medlemmarna gjordes inlägg från svensk sida av herrar Antonsson, Hermansson, Hernelius, Jansson, Knut Johansson i Stockholm, Mundebo och Nilsson i Tvärålund.

Islands fiskerigräns och konflikten med Storbritannien kom att starkt prägla inläggen i generaldebatten. Flertalet talare uttalade sitt stöd för Island. Ett medlemsförslag avseende förslag till uttalande av rådet om den isländska situationen framlades också. Förslaget avvisades emellertid på formella grunder.

Under generaldebattens andra dag antog rådets presidium ett uttalande till de nordiska regeringarna med följande lydelse:

För att ge uttryck åt de synpunkter som framförts i plenarförsamlingen om sympati och förståelse för Islands situation och för den oro som gör sig gällande i de nordiska länderna beträffande fiskerigränskonflikten har presidiet avgivit följande uttalande till regeringarna i de nordiska länderna:

Nordiska rådets presidium konstaterar att de nordiska folken med djup oro har följt utvecklingen av konflikten mellan Storbritannien och Island i samband med fisket innanför den upprättade 200 mils fiskerigränsen. Presidiet inser att utnyttjande av havets rikedomar är en existensförutsättning för det isländska broderfolket och att särskilda åtgärder är nödvändiga för att säkra att dessa rikedomar inte blir uttömda. Presidiet är medvetet om att brittiska örlogsfartygs närvaro i isländska farvatten utgör ett hinder för en fredlig lösning och att de därför bör dragas tillbaka för att medverka till att berörda parter kan nå en sådan lösning.

Liksom vid närmast föregående sessioner tilldrog sig frågan om möjligheterna till nordiskt samarbete på energiområdet stor uppmärksamhet. Flera talare uppehöll sig vid frågan om utnyttjande av de norska naturgasfyndigheterna. Vidare diskuterades bl. a. frågor i anslutning till den nordiska investeringsbanken, nordiskt samarbete avseende bistånd till utländer, utökade informationsinsatser rörande det nordiska samarbetet samt arbetsmarknads- och arbetsmiljöproblem.

I generaldebatten deltog statsministrarna från Danmark, Island och Norge. Statsminister Palme var på grund av sjukdom förhindrad att delta. Utrikesminister Andersson framträdde som den förste svenske regeringsrepresentanten.

Utrikesminister Andersson uppehöll sig vid värdet av det nordiska samarbetet framför allt som det tar sig uttryck i det vardagsnära arbetet, som ständigt äger rum över hela samhällsfältet. Utrikesministern framhöll som klart värdefullt, att de nordiska länderna har en gemensam profil utåt utan att vilja framträda som något block. Det interna nordiska samarbetet har varit och är en förutsättning för denna samverkan utåt.

Utrikesministern uppehöll sig även vid fiskekonflikten mellan Island och Storbritannien och underströk den svenska regeringens förståelse för de motiv, som ligger bakom den isländska regeringens beslut att flytta ut fiskerigränsen till 200 sjömil. Slutligen berörde utrikesministern u-landsfrågorna och det ansvar de nordiska länderna har för att söka utjämna skillnaderna mellan de rika och fattiga nationerna och framhöll den profil de nordiska länderna under årens lopp skapat sig genom att ta på sig ett särskilt stort ansvar för att vara pådrivande i de förestående förhandlingarna rörande en ny ekonomisk världsordning.

Statsrådet Feldt, den svenske samarbetsministern, uppehöll sig vid det nordiska samarbetets utveckling och framhöll bl.a. att samarbetet samtidigt som det gjort framgångsrika och konkreta resultat också blivit vildvuxet och svåröverskådligt. Statsrådet Feldt efterlyste en mera målmedveten styrning av det nordiska samarbetet och en bättre samordning av olika projekt inom en mera enhetlig organisatorisk och politisk ram. Ministerrådet borde utvärdera det handlingsprogram som antagits 1973 och till rådets 25:e session 1977 i Helsingfors lägga fram ett reviderat och utbyggt nordiskt samarbetsprogram. Statsrådet Feldt framhöll även behovet av utökad information om det nordiska samarbetet.

Statsrådet Lundkvist framförde den svenska regeringens syn på en i generaldebatten av andra talare berörd miljöfråga, nämligen luftföroreningarna, och redovisade resultat från en svensk expertutredning, som haft att undersöka konsekvenserna för sjöar och vattendrag av svavelnedfallet. Utredningen konstaterade bl.a. beroendet över gränserna för att lösa miljöproblemen. Statsrådet Lundkvist underströk att de nordiska länderna genom gemensamt uppträdande i OECD, FN's miljöstyrelse

och andra internationella organ bör sträva efter att vinna internationell förståelse för långtgående åtgärder mot svavelutsläppen.

Statsrådet Norling uppehöll sig vid den nordiska transportöverenskommelsen som hade tillkommit på ett initiativ från rådet 1971 och således nu kunde fira 5-årsjubileum. Härvid redogjordes för olika projekt som initierats i anslutning till överenskommelsen, NORDKOLT (kollektivtrafik för olika tätortstyper), STINA (trafikvolymens och axeltryckens inverkan på vägkroppen), flygtvärförbindelsen på Nordkalotten, trafikservice i glesbygderna, mellanriksvägar och förbindelserna mellan Island, Färöarna och det övriga Norden. Därutöver berörde herr Norling även frågan om Öresundsförbindelserna.

Herr Antonsson, som var förste svenske talare i generaldebatten, uttalade sin oro över Islands situation och framhöll att de nordiska länderna med stort intresse och sympati följer islänningarnas kamp för sina ekonomiska intressen. Herr Antonsson underströk, att det är av största betydelse att de nordiska ländernas regeringar vid FN's förestående havsrättskonferens intar en gemensam ståndpunkt i fråga om kuststaternas rätt till s. k. ekonomiska zoner, även om de nordiska länderna i denna fråga i viss mån har skilda intressen.

Behovet av ökad information om det nordiska samarbetet berördes även av herr Antonsson som härvid nämnde att rådets presidium antagit en informationsplan. Bl.a. borde intresset för det nordiska samarbetet ökas i de nationella parlamenten och hos massmedia. Herr Antonsson uppehöll sig även vid energifrågorna och då särskilt vid frågan om utnyttjande av alternativa energikällor. Denna fråga hade tagits upp i ett medlemsförslag i rådet. Förslagställarna, bland dem herr Antonsson, önskade en kartläggning av pågående forskning och utredningar om alternativa energikällor i syfte att få till stånd en samordning av ländernas forskning och teknologi på området. Herr Antonsson underströk i detta sammanhang att det med hänsyn till de nordiska ländernas differentierade naturtillgångar är nödvändigt att upprätta en samlad nordisk resursplan och genomföra en gemensam nordisk resurspolitik i stort.

Även herr Hermansson tog i sitt inlägg upp Islands situation och framlade det ovannämnda medlemsförslaget, väckt av den socialistiska partigruppen, om stöd för Island i dess kamp om fiskerigränsen. Herr Hermansson berörde även frågan om en vitalisering av det nordiska samarbetet och pekade härvid bl.a. på möjligheterna att använda direkta val till Nordiska rådet och på att söka nå en djupare förankring av den nordiska tanken hos de nordiska medborgarna. Nordiska rådet borde ta upp till behandling sådana frågor där starka opinioner finns inom folken såsom arbetsmiljöproblemen, diskrimineringen av kvinnor och invandrarsproblemen.

Herr Knut Johansson i Stockholm uppehöll sig i sitt inlägg vid arbetsmarknads- och arbetsmiljöfrågorna och framhöll härvid betydelsen av

att arbetsmarknadens organisationer knyts nära till ministerrådets och Nordiska rådets arbete på dessa fält. Det nordiska arbetsmarknadsprogrammet hade tillkommit i nära samarbete med arbetsmarknadens parter. Herr Johansson fann det självklart att ett föreslaget handlingsprogram för arbetsmiljösektorn likaså skulle utarbetas i nära kontakt med löntagarnas organisationer. Nordens fackliga samorganisations erfarenhet på arbetsmiljöområdet borde här tillvaratas. Herr Johansson aviserade också ett medlemsförslag om ett nordiskt institut för arbetsmarknadsforskning.

Herr Jansson framhöll i sitt inlägg, som behandlade kulturfrågorna, att det är angeläget att på ett bättre sätt än hittills engagera folkrörelserna — folkbildningsförbunden — i det nordiska samarbetet med hänsyn till den breda kontaktyta till frivilliga deltagare som just bildningsförbunden har. Herr Jansson berörde även den s. k. skräpkulturen, som han menade borde kunna bekämpas genom en medveten satsning från rådets sida i samarbete med folkrörelserna. Nordiska initiativ borde tas för att bekämpa kulturkommersialismen. Herr Jansson hänvisade här till att en arbetsgrupp tillsatts för att utreda möjligheterna för ett nordiskt samarbete på barnkulturens område, vilken bl.a. torde behandla de problem som kommersialiseringen inom kultursektorn medför för barn och ungdom.

Även *herr Mundebo* uppehöll sig vid kulturfrågorna och uttalade oro för att kulturdebatten institutionaliseras och blir en angelägenhet för de professionella. Därför ansåg *herr Mundebo* samarbetet mellan nordiska kulturinstitutioner och folkrörelserna vara av avgörande betydelse för att bredda kulturdebatten. Herr Mundebo ansåg att man borde engagera flera människor i det nordiska kultursamarbetet, få större ekonomiska resurser och skapa ett större engagemang i kulturpolitiska frågor bland fler politiker, ämbetsmän och kulturarbetare och inte minst i finansministerierna.

Herr Hernelius erinrade i sitt inlägg om att det gemensamma nordiska uppträdandet i FN, som tidigare varit så påfallande, under senaste sessionen minskat i intensitet. En nordisk splittring hade kunnat konstateras i åtskilliga frågor. Förklaringen härtill ansåg *herr Hernelius* delvis ligga i att utrikespolitiken något ändrat karaktär i de nordiska länderna. Herr Hernelius berörde även frågan om hur det nordiska samarbetet skall kunna förstärkas. Herr Hernelius ansåg det synnerligen anmärkningsvärt att parlamenten i Norden, med undantag för det norska, inte ägnar de nordiska frågorna en årligen återkommande parlamentarisk debatt.

Herr Nilsson i Tvärålund framhöll betydelsen av att den nordiska arbetsmarknaden gagnar såväl enskilda personer som de nordiska länderna och att problemen med ensidiga befolkningsomflyttningar bemästras. Herr Nilsson nämnde vidare det svenska centerpartiets intresse för det förslag om ett nordiskt arbetsmiljöprogram som om möjligt skulle fram-

läggas till nästa session. Herr Nilsson kom även in på energifrågorna och framhöll att en långsiktig nordisk resursplan bör vara en prioriterad uppgift i ett nordiskt samarbete liksom nordisk forskning om nya energikällor. Härvid berördes även kärnkraften och det svenska centerpartiets uppfattning om de med kärnkraften förenade riskerna, miljöproblemen och kapitalbehoven.

IV Litteratur- och musikpriset

Vid en ceremoni den 1 mars 1976 i Köpenhamns rådhus utdelades Nordiska rådets litteraturpris för år 1976 till den isländske författaren Olafur Johann Sigurdsson och rådets musikpris för 1976 till den isländske kompositören Atli Heimir Sveinsson.

Rekommendationer och yttranden antagna vid Nordiska rådets 24:e session

REKOMMENDATIONER

Nr 1. Nordiskt handlingsprogram för turistsamarbete

Nordisk Råd anbefaler Nordisk Ministerråd

1. at udarbejde og fremlægge et nordisk handlingsprogram for samarbejdet på turismens område med udgangspunkt i de forslag som trafikudvalget har fremført samt de forslag som er fremlagt af Nordisk Ministerråds komité for turisme (NU 1974:22), og de synspunkter som er fremkommet ved Nordisk Råds turistkonference 1975 (NU 1975:13) samt

2. at vurdere og fremlægge forslag til en organisatorisk ramme for det fremtidige nordiske turistsamarbejde.

Nr 2. Utvidgede reseaternativ i internordisk flygtrafik

Nordisk Råd anbefaler Nordisk Ministerråd at, under hensyntagen til de rabatter og rejsefordele, der for tiden tilbydes af rute-fly- og charterflyselskaberne,

1. fortsat nøje følge udviklingen af internordisk flytrafik med henblik på at medvirke til udvidet udbud af rimelige reseaternativer

2. arbejde for yderligere forbedring af rejsebetingelserne for flypassagerer inden for Norden.

Nr 3. Internordisk giltighet för körkort

Nordisk Råd anbefaler Nordisk Ministerråd

I. snarest muligt at gennemføre de forslag, som er fremført i Nordisk Trafiksikkerhedsråds Rapport 6, Körkort i Norden, således at førerbevis udstedt i ét nordisk land er gyldigt i et andet nordisk land, også når vedkommende tager fast bopæl, og

II. at gennemføre ensartede nordiske bestemmelser om gyldighed af førerbevis for erhvervsmæssig kørsel.

Nr 4. Utvidgade resemligheter för pensionärer m. fl.

Nordisk Råd anbefaler Nordisk Ministerråd at undersøge forudsætningerne for rimelige rejsetilbud for pensionister, invalider og andre ligestillede grupper ved

a) et tidsbegrænset universalkort (NORDTURIST-billet)

b) et rabatberettigende legitimationskort

Nr 5. Samarbete på barnkulturens område

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att på grundval av pågående utredningsarbete framlägga konkreta planer för utveckling av samarbetet på barnkulturens område.

Nr 6. Åtgärder rörande nordiskt språksamarbete

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att med hänsyn till det stora behovet av åtgärder inom det nordiska språkvårdssamarbetet skyndsamt låta utreda förslagen om en nordisk språknämnd samt gemensamt alfabet och lika bokstavsföljd.

Nr 7. Distribution av AV-material

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1. att fastställa regler som gör det möjligt för auktoriserade organ att utan tullgranskning in- och utföra AV-material av undervisnings-, informations-, kulturell och vetenskaplig karaktär mellan de nordiska länderna

2. att vidtaga åtgärder i syfte att etablera ett effektivt nordiskt samarbete beträffande distribution av AV-material av undervisnings-, informations-, kulturell och vetenskaplig karaktär, varvid de språkliga minoriteternas och de små kulturområdenas möjligheter att erhålla förbättrad service beträffande AV-material särskilt bör beaktas.

Nr 8. TV-program för sjöfolk

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utreda förutsättningarna och formerna för en samnordisk distribution och produktion av TV-program för sjöfolk.

Nr 9. Ökat nordiskt samarbete om framtidsstudier

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utreda förutsättningarna för ett utökat nordiskt samarbete på framtidsstudiernas område.

Nr 10. Åtgärder på massmediaforskningens område

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att

1. tillägga ett nordiskt samarbetsorgan med uppgift att samordna och effektivisera massmediaforskningen i Norden,

2. på olika sätt stödja och stimulera nordiskt samarbete inom massmediaforskningen såväl inom Norden som inom ramen för internationellt samarbete på området.

Nr 11. Historiskt verk om den nordiska kvinnan

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att vidtaga åtgärder för att utge ett historiskt verk som allsidigt belyser den nordiska kvinnans sociala, politiska och kulturella ställning och funktioner i samhället.

Nr 12. Offentliga inköp i Norden

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd å foreta en kartlegging av gjeldende bestemmelser og praksis med hensyn til offentlige innkjøp i Norden.

Nr 13. Giftiga och farliga ämnen i arbetslivet

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att kartlägga användningen av giftiga och farliga ämnen och produkter i arbetslivet och att lägga fram förslag till åtgärder på nordiskt plan i syfte att skapa en arbetsmiljö där det råder full trygghet mot psykiska, fysiska och kemiska störningar.

Nr 14. Nordiskt handlingsprogram på arbetsmiljöområdet

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att till rådets 25:e session framlägga ett nordiskt handlingsprogram på arbetsmiljöområdet i form av ett ministerrådsförslag.

Nr 15. Åtgärder för att stärka det samiska kulturlivet

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att tillsätta en arbetsgrupp med uppdrag att i samråd med Nordiskt samiskt institut och samiska organisationer skyndsamt utreda och föreslå lämpliga åtgärder för att bevara, stimulera och utveckla det samiska kulturlivet.

Nr 16. Ändrade medborgarskapsregler för nordbor

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd at udrede mulighederne for at indføre krav om to års ophold for nordboer som betingelse for ved naturalisation at erhverve statsborgerskab i et andet nordiskt land samt i forbindelse hermed udrede hvilke konsekvenser en sådan naturalisationstid må antages at få for nordboers erhvervelse af statsborgerret i øvrigt, f.eks. i tilfælde af ægteskab og ved generhvervelse af statsborgerret.

Nr 17. Utökad nordiskt samarbete i det offentliga utredningsväsendet

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd at gennemføre forholdsregler, der sikrer et øget nordisk samarbejde inden for det offentliges udredningsvæsen indeholdende bl.a. retningslinjer om i hvert enkelt tilfælde at undersøge mulighederne for gennemførelse af fællesnordiske udredninger, samt for nationale udredningers vedkommende fastsættelse af retningslinjer om, såvel under den forberedende som under den undersøgende og afsluttende udredningsfase, at iagttage fremgangsmåder der i videst muligt omfang indebærer, at nordiske synspunkter varetages.

YTTRANDEN**Nr 1.**

Nordisk Råd henstiller

1. at Nordisk Råds trafikudvalg bør få mulighed for at drøfte med Nordisk Ministerråd eller dets repræsentanter de af Ministerrådets organer udarbejdede rapporter og udredninger, indeholdende forslag til forbedring af kommunikationsforbindelserne mellem to eller flere lande samt at følge gennemførelsen af de projekter, der udføres af Ministerrådets organer for så vidt angår samarbejdet i henhold til Transportaftalen,

2. at Nordisk Ministerråd arbejder for, at der så snart som muligt indledes forsøg med flyforbindelser på Nordkalotten, og at forsøgene fortsættes tilstrækkeligt længe til at få klarlagt trafikbehovet i de aktuelle områder,

3. at NETs (Nordisk embedsmandskomité for transportspørgsmål) kartlægning af trafikudbudet i tyndt befolkede områder prioriteres højt. Eventuelle foranstaltninger for at forbedre tilbuddet burde drøftes med trafikudvalget,

4. at for at fremme gennemførelsen af udbygningen af mellemrigsveje bør prioriteringen ske uafhængigt af de regionale vejinvesteringer,

5. at NORDTRANS-udredningen, eller enkelte afsnit i den, på grundlag af det til enhver tid foreliggende statistiske materiale bør opdateres regelmæssigt eller i det mindste i forbindelse med større forandringer inden for sagsområdet (eksempel: oliekrisen). NETs initiativ m.h.t. at søge etableret en permanent kontakt med Nordisk udvalg for samfærdselsstatistik vil eventuelt kunne fremme en sådan opdatering,

6. at arbejdet med at harmonisere de nordiske landes vejtrafikbeskatning fremmes mest muligt.

(trafikutskottet)

Nr 2.

Nordiska rådet anser

1. att den av ministerrådet aviserade koordineringen av behandlingen av de nordiska samarbetsbudgeterna måste vara i överensstämmelse med den i kulturavtalet traktatfästa behandlingsordningen för kulturbudgeten,

2. att försöksordningar bör förberedas bättre genom konkreta planer för samarbetets utformning,

3. att evalueringen av försöksordningar bör sättas in före utgången av dessa,

4. att i berättelser från institutioner och samarbetsorgan, vilkas verksamhet finansieras över den nordiska kulturbudgeten, kortfattad redovisning av medelsanvändningen bör ges,

5. att samarbetet på yrkesutbildningens område bör effektiveras och utbyggas,

6. att arbetet med frågan om den nordiska examensgiltighetens lösning bör intensifieras,

7. att det nordiska samarbetet inom arktisk medicin bör få ökat stöd, och

8. att nordiskt idrottssamarbete bör få stöd i enlighet med den av rådet antagna rekommendationen om ökat idrottsutbyte (*rek. nr 16/1975*).

(kulturutskottet)

Nr 3.

1. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å endre § 13, siste punktum i statuttene for Nordisk Investeringsbank slik at representantene utpekt av Ministerrådet og av Nordisk Råd blir stillet likt med hensyn til formansvervet i Kontrollkomitéen.

2. Nordisk Råd vil henstille at Ministerrådet i sine overveielser om tiltak for å utvikle den nordiske samhandel også har for øye importhemmende tiltak som enkelte nordiske land har iverksatt.

3. Rådet vil understreke betydningen av nært nordisk samarbeid for å få OECD-avtalen vedrørende kredittvilkår opprettholdt og respektert.

4. Rådet har notert seg at de nordiske land fortsetter sitt nære samarbeid vedrørende de internasjonale valutaspørsmål, men Rådet imøteser en mer fyldig redegjørelse om målsettingen for og resultatene av dette samarbeid.

5. Rådet er enig i at utvidet nordisk samarbeid innenfor områdene sikkerhetsanalyser, fysisk beskyttelse av nukleære anlegg og materialer, utarbeidelse av forslag til regler og retningslinjer vedrørende kjernesikkerhet og strålningsbeskyttelse, samt radioøkologi finner sted.

Rådet forutsetter at den rapport som Kontaktorganet for atomenergispørsmål er pålagt å utarbeide om konkrete samarbeidsprosjekter med hensyn til kjernekraftens sikkerhetsaspekter blir forelagt Nordisk Råd.

6. Rådet tillegger samordnet utnyttelse av de nordiske lands resurser som anvendes til overflate- og kolloidforskning stor betydning. Den bør utvikle seg uten at en for tiden søker å presse den inn i bestemte organisatoriske former.

7. Rådet har med tilfredshet notert seg at flere prioriterte arbeidsoppgaver er gjennomført og en rekke er i gang som et ledd i oppfølgingen av handlingsprogrammet for byggsektoren.

Samordningen av statens anbudsregler for utførelse av byggarbeider i de nordiske land med sikte på å fjerne bestemmelser som prefererer nasjonale entreprenører i konkurransen om de statlige oppdragene tillegges Rådet stor betydning. Det er også viktig at kunngjøring foretas offentlig av statlige entrepriser. Når det gjelder spørsmålet om kartlegging av gjeldende bestemmelser og praksis med hensyn til offentlige innkjøp, vises til behandlingen av medlemsforslag A 464/e.

Rådet imøteser en utredning om de spørsmål vedrørende kartellavtaler m.m. innen byggbransjen som er under behandling av de nordiske statlige pris- og kartellmyndigheter.

Rådet ser med tilfredshet at en første utgave av harmoniserte byggestemmelser med sikte på å begrense tapet av energi i bygninger vil bli utgitt i 1976.

8. Rådet antar at ved oppfølgingen av det regionalpolitiske handlingsprogram bør hovedvekten ligge på det grensekommunale samarbeid.

Når det foreliggende utkast til overenskomst om grensekommunalt samarbeid er behandlet av Ministerrådet, går en ut fra at forslaget blir lagt fram for Nordisk Råd for uttalelse.

9. Rådet legger betydning vekt på den påbegynte kartlegging av samhandelen på Nordkalotten og forekommende handelshindringer.

10. Rådet støtter den innsats som gjøres med sikte på en nordisk overenskomst om gjennomføring av felles prøving av konsumentvarer eller gjensidig godkjenning av prøveresultater fra de øvrige nordiske land.

11. Rådet vil peke på at bare en beskjedent del av de nordiske lands bistand til utviklingslandene baseres på felles nordiske opplegg og prosjekter. Rådet anser derfor at arbeidet med planlegging av fellesinnsatsen er viktig. I motsatt fall risikerer man at det veletablerte nordiske bistands-samarbeidet stagnerer og at mulighetene for direkte innflytelse på prosjekter og konkrete arbeidsoppgaver blir mindre.

(økonomiska utskottet)

Nr 4.

I. Nordiska nämnden för handikappfrågor bör i sin verksamhet ge begreppet handikapp en vid tolkning.

II. Ett konkret åtgärdsprogram för en gemensam nordisk skeppsmedicinsk forskning bör utarbetas till nästkommande rådsession.

III. Nordiska läkemedelsnämnden bör utarbeta gemensamma nordiska bestämmelser för s.k. naturläkemedel.

IV. Årliga rapporter om utvecklingen på arbetsmarknaden och inom arbetsmarknadspolitik i Norden bör delges Nordiska rådet.

V. En utredning om kapitalets och arbetskraftens rörlighet i Norden bör igångsättas under år 1976.

VI. Ett nordiskt handlingsprogram på arbetsmiljöområdet bör utarbetas till nästkommande rådssession.

VII. Rapport bör avges till Nordiska rådets 25:e session om de konkreta åtgärder som ministerrådet vidtagit i syfte att harmonisera i Norden gällande miljöskyddsregler.

VIII. Socialpolitiska utskottets traditionella representation vid nordiska socialpolitiska ministermöten och arbetsministermöten bör bestå och utvidgas till att omfatta även arbetsmiljö- och miljövärdministermöten. Observatörskapet för socialpolitiska utskottets sekreterare i Nordiska socialpolitiska kommittén bör vidmakthållas.

(socialpolitiska utskottet)

Nr 5.

1. Nordisk Ministerråd anmodes om at sikre, at de nordiske ægte-skabsudvalgs muligheder for at nå frem til fælles løsning på problemerne om ægteskabets økonomiske retsvirkninger udnyttes fuldt ud.

2. Nordisk Ministerråd opfordres til at tage initiativ til at sikre, at løsningen af de retlige og økonomiske problemer, som er opstået i forbindelse med "den papirløse familie" finder sted i nordisk samarbejde med henblik på at nå frem til ligeartede løsninger i de nordiske lande.

3. Nordisk Ministerråd anmodes om at gøre Nordisk Råd bekendt med de mandater, der vil blive fastsat for de nationale udredninger, som skal føre det nordiske reformarbejde på ophavsretslovgivningens område videre, samt i mandaterne give løsningen af de ophavsretlige problemer i relation til kabel-TV, fællesantennor og TV-udsendelser for søfolk høj prioritet.

4. Nordisk Ministerråd anmodes om at iværksætte et fælles nordisk udredningsarbejde vedrørende alternativer til frihedsstraf.

5. Nordisk Ministerråd anmodes om senest til Nordisk Råds 25. session 1977 at gøre rådet bekendt med resultatet af ministerrådets overvejelser vedrørende mulighederne for at gennemføre den ved Nordisk Råds rekommendation nr. 6/1966 anbefalede retssociologiske undersøgelse af forsikrings virkninger på erstatningslovgivningen.

(juridiska utskottet)

